

Regnbuebyer i Aktion

Retningslinjer for Kommunepolitikker

Indhold

Forord	5
Rainbow Cities-netværket	6
Rainbow Cities i Aktion - Projektet	7
Retningslinjer for LGBTIQ-Politikker i Kommuner	8
At implementere forandring globalt og lokalt	8
Kommuner og lokale indsatsers specifikke rolle	10
Hvem er denne brochure til?	11
Hvordan bruges denne brochure?	11
Politik-tråde og -områder: Mål og Tiltag for Lokale LGBTIQ-Indsatser	12
Politiktråde	14
A. Ansvar og Forpligtigelse	14
B. Bevidsthed og Uddannelse	14
C. Adgang og Deltagelse	14
D. Synlighed og Repræsentation	15
Politikområder	16
1. Kommunale LGBTIQ-Indsatser	16
2. Sundhed	20
3. Familier	24
4. Unge	27
5. Ældre	31
6. Handicap og Inklusion	34
7. Kulturel Mangfoldighed og Indvandring	36
8. Socialt Udsatte og Sårbare	39
9. Arbejde	42
10. Sikkerhed	46
11. Infrastruktur og Det Offentlige Rum	50
12. Sport og Fritid	53
13. Kultur og Historie	56
Bilag	60
Ordliste	60
Deltagere	64

Forord

I Bruxelles' boble tænkes interessevaretagelse ofte ind på makroniveauet: Civilsamfundets arbejde for at skabe positiv forandring fokuseres på embedsfolk og MEP'er samt nationale regeringer. Men i ILGA-Europa, fordi vi arbejder med og på vegne af over 700 medlemsorganisationer på tværs af Europa og Centralasien, store som små, forstår vi at vores anstrengelser i sidste ende har betydning for LGBTI-personers daglige liv, deres sikkerhed og deres frihed til at være dem, de er, i de små og store byer, de bor i.

Med denne forståelse ved vi også at kommuner, et ofte overset styringslag, er niveauet tættest på folks dagligdag. Det er stedet, hvor alle betydningsfulde juridiske anerkendelser implementeres, hvor forandring filtreres ned og realiseres. Om det så er at ændre kønsmarkør på sine dokumenter, om det er hvor man uddannes eller gerne vil have ens børn uddannet, om det er hvilke sundhedstjenester man har adgang til, eller hvordan ens lokalsamfund formes, så er byniveauet der, hvor så mange ting går op i en højere enhed.

Så vigtigheden af at engagere kommuner omkring LGBTI-rettigheder og ligestilling er enorm. Det er særligt vigtigt i lande, hvor mange af de positive juridiske udviklinger er sket. Hvordan oversætter en lokal regering de fulde ambitioner i en lov, der har til mål at give LGBTI-personer rettigheder, på en måde sådan at levede virkeligheder rent faktisk forandres?

Ved anden udgave af European Capitals of Inclusion and Diversity Awards for nylig vandt Gdańsk i Polen en særlig anerkendelse for at fremme LGBTIQ-ligestilling med sine mange initiativer for inkluderende offentlige tjenester og støtte til ofre for diskrimination. Dette viser os også, at der kan tages positivt lederskab på kommunalt niveau selv i svære nationale kontekster for LGBTI-personer, der forbedrer frem for begrænser liv. Det viser os, hvor vigtige denne slags værktøjer er for lokale regeringer, der ønsker at fremme inklusion.

Med dette spørgsmål i tankerne byder ILGA-Europa, mens vi arbejder for konkret forandring i LGBTI-liv på tværs af regionen, disse retningslinjer velkommen, som vil give råd og delt læring til forskellige aktører på det kommunale niveau. Det faktum, at de er blevet udviklet af og for kommuner, er vigtigt, fordi de kommer med en iboende forståelse af, hvordan lokale autoriteter fungerer, de udfordringer, man ofte støder på i implementeringen af lovgivning, og hvordan disse kan klares. Retningslinjerne udgør også et fundament for videre læring, på tværs af de involverede kommuners netværk, og videre til andre kommuner, så LGBTI-personer, der bruger offentlige tjenester og er en del af samfund ligesom alle andre, kan blive behandlet som fuldstændige borgere.

Det kommunale niveau handler dog ikke kun om politik og lovgivning; det er også et sted fællesskab finder sted. I en tid, hvor demokrati og menneskerettigheder bliver udfordret i så mange steder i vores region, har byer en vital rolle at spille i at sikre, at LGBTI-personer kan blive beskyttet og passet på i deres dagligdag. ILGA-Europa er derfor meget glade for at støtte dette initiativ og Rainbow Cities' arbejde i at bidrage til positive og konkrete forandringer for LGBTI-personer i byer i hele Europa.

Evelyne Paradis

Executive Director, ILGA-Europe

Rainbow Cities-netværket

Rainbow Cities-Netværket (RCN) er et internationalt netværk af kommuner, der har taget en dedikeret LGBTIQ-politik til sig og aktivt arbejder imod diskriminering og for lige rettigheder for lesbiske, bøsser, transpersoner, intersex personer og andre queerpersoner (LGBTIQ) i deres byer.

Netværket blev grundlagt i 2013 og har som mål at bringe byer, der er engagerede i at implementere kommunale LGBTIQ-politikker, sammen, samt at styrke lokalt LGBTIQ-arbejde gennem udvekslingen af erfaringer, ekspertiser og gode fremgangsmetoder.

Baggrund

Selvom det har mange ligheder med kommunalt arbejde for ligestilling eller inklusion – især inden for rammerne af en integreret, strategisk mangfoldighedsledelse – så er udviklingen og implementeringen af LGBTIQ-politikker stadig et relativt nyt ansvarsområde for byer. Det er også et, der typisk overlades til små teams eller endda enkeltpersoner. Derfor har det altid været en uvurderlig resurse at erfaringsudveksle med andre kommuner for at styrke lokalt arbejde.

I løbet af de sidste 15 år er lokale netværk opstået i flere lande for at facilitere denne udveksling. Rainbow Cities-netværket har taget denne idé et skridt videre. Med grundlag i den paradiploomatiske værdi i bypartnerskab, blev RCN skabt som et multilateralt netværk for at promovere internationalt samarbejde mellem forskellige kommuner, der arbejder med LGBTIQ-emner.

Ved at underskrive et forståelsesmemorandum, bekræfter medlemmerne – regnbuebyerne – deres forpligtigelse over for den fælles sag: Bestræbelsen efter at forbedre LGBTIQ-beboeres liv, både i deres egne byer såvel som igennem deres deltagelse i netværket.

Først et uformelt europæisk netværk, fik RCN i kraft af sin status som det første og eneste af sin slags hurtigt opmærksomhed fra kommuner uden for Europa, der ønskede at blive medlemmer. Ved at åbne op for at fremme arbejdet i lokale regeringer på globalt plan, er RCN blevet et fortsat voksende professionelt netværk. Ti år efter dets officielle grundlæggelse er Rainbow Cities-netværket stolt af at forbinde 46 byer fra 22 lande på tværs af 4 kontinenter.

Hen over alle disse år har regnbuebyernes formål været det samme: At bekæmpe diskrimination og at skabe lige muligheder for LGBTIQ-personer gennem kommunale handling. Ligeledes er dets mål det samme: At skabe grobund for lokal ekspertise gennem international udveksling.

**Rainbow
Cities
Network**

Rainbow Cities i Aktion – Projektet

Målsætning

Gennem dets medlemmer samler Rainbow Cities-netværket adskillige førende kommuners ekspertise inden for udviklingen og implementeringen af lokale LGBTIQ-politikker. I løbet af dets levetid har netværket akkumuleret et væld af erfaring, indsigt og eksempler på gode fremgangsmetoder.

Ønsket om at dele denne viden, ikke kun blandt medlemmerne, men også med andre byer, og blive en forandringskraft, der strækker sig ud over netværkets grænser, ledte til projektet Regnbuebyer i Aktion.

Projektets målsætning er systematisk at samle regnbuebyernes eksisterende viden i et sæt retningslinjer, der er tilgængelige for embedsfolk og politikere i andre kommuner..

Ramme

Med støtte fra Den Europæiske Unions Europe for Citizens-programmet, har RCN været i stand til at udforme og afvikle arbejdsprogrammet, som er designet i to faser.

Et produktivt samarbejde mellem lokale autoriteter og selv-repræsenterende NGO'er er centralt for succesfuldt at kunne udvikle og implementere LGBTIQ-politikker. For at sikre at de lokale samfund og miljøer høres, bliver anerkendt i deres ekspertise og involveret i aktivt at forme deres byer, deltog LGBTIQ-interessegrupper aktivt i den første fase af projektet. Sammen med de kommunale projektpartnere identificerede de problemstillinger, der har brug for at blive adresseret på lokalt niveau, skridt, som kommunerne har brug for at tage og udfordringer, som de kan komme til at stå over for.

Projektets anden fase bestod af mere koncentreret arbejde fra de deltagende byers side. Baseret på resultaterne af den første fase samt deres erfaringer med lokalt LGBTIQ-arbejde, udviklede de en matrix af relevante politikområder, nødvendige tiltag og eksempler på gode fremgangsmetoder. I løbet af to år og adskillige workshops i Bruxelles, Berlin, Aarhus, Cork og Kotor formåede partnerbyerne at udvikle et udførligt sæt retningslinjer for politikker som værktøjer, ikke kun til de eksisterende regnbuebyer, men også til byer, der endnu ikke har en LGBTIQ-politik.

Europe
for Citizens

Retningslinjer for LGBTIQ-Politikker i Kommuner

At implementere forandring globalt og lokalt

At skabe inkluderende og bæredygtige samfund for alle er noget vi alle har en fælles interesse i. Det er både et globalt og lokalt ansvar at adressere dette. Det er ingen overraskelse, at målsætningerne for lokale LGBTIQ-politikker stemmer overens med den lokale implementering af FN's Verdensmål for Bæredygtig Udvikling (Sustainable Development Goals – SDG).

I 2015 tog FN's medlemsstater Verdensmålene for Bæredygtig Udvikling - et opråb om at handle for at beskytte planeten og forbedre levevilkår og fremtidsudsyn for dem, der bor på den - til sig. De er en del af 2030-Dagsordenen, som er en plan for at nå SDG'erne i 2030, og som erklærer sig gældende for alle og sine mål som universelle, både for I-lande og U-lande.

I dagsordenen fastlægger FN's Generalforsamling at nationale regeringer alene ikke kan opnå de 17 SDG'er og 169 delmål, og identificerer lokale autoriteter som vigtige interessenter for succesfuldt at realisere dem. Princippet om at tænke globalt og handle lokalt har aldrig været mere centralt for at udleve forandring. Derfor understreger 2030-Dagsordenen vigtigheden af en inklusiv og lokaliseret tilgang til at implementere SDG'erne for at nå målsætningerne før 2030. Den inviterer alle lokale regeringer til at fortolke SDG'erne i forhold til deres kontekster og udfordringer for at udforme bæredygtige lokale politikker, der kommer både de lokale og globale samfund til gode.

SDG'erne er blevet referencepunkter for bæredygtig kommunal udvikling og kan guide lokale indsatser. Det gælder ikke kun miljømæssig og økonomisk udvikling, men også kommuners sociale udvikling. Den lokale implementering af SDG'er stemmer overens med målsætningerne for lokale mangfoldigheds-, ligestillings- og inklusionspolitikker. Derfor kan SDG'erne også lede fokus for LGBTIQ-politikker; ligeledes bidrager implementeringen af lokale LGBTIQ-politikker også til at opnå SDG'erne.

„For at reducere ulighed bør politikker have et universelt udgangspunkt og være opmærksomme på de udsatte og marginaliserede befolkningers behov.“

Et af de mest centrale SDG'er i forhold til LGBTIQ-ligestilling og -inklusion er Mål 10, som sigter efter at styrke og promovere at alle inkluderes socialt, økonomisk og politisk, uanset forskelligheder, og at adressere diskrimination for at transformere samfund til mere inkluderende, lige og retfærdige systemer med grobund i menneskerettigheder.

Det fremmer dog også andre mål succesfuldt at adressere LGBTIQ-problematikker. Ved at sikre LGBTIQ-borgeres sundhed og velfærd, at adressere LGBTI-inklusion i skoler, ved at tage hånd om arbejdsløshed og arbejdsrelaterede problematikker som LGBTIQ-personer oplever, ved at reducere fattigdom og økonomisk modgang hos LGBTIQ-borgere, og ved at sikre ligestilling mellem alle køn, adresserer kommuner Målene 1, 3, 5 og 8.

Målsætningerne for lokale LGBTIQ-indsatser er tydeligt i overensstemmelse med Mål 11, at gøre byer inkluderende, sikre og modstandsdygtige og at skabe bæredygtige byer og samfund, som sørger for muligheder og adgang til basale ydelser til alle. Unægteligt fremme de samme målsætninger Mål 16, at fremme fredelige og inkluderende samfund, at sørge for adgang til retfærdighed for alle og at bygge effektive, pålidelige og inkluderende institutioner på alle niveauer.

„Folk alle steder bør være fri for frygten for alle slags vold og føle sig sikre i deres daglige liv, uanset deres etnicitet, tro eller seksuelle orientering“

Samarbejdet mellem kommuner gennem netværk såsom RCN eller etablerede partnerskaber for at fremme reduktionen af diskriminering og at skabe lige muligheder for LGBTIQ-personer er et ærkeeksempel på at udvikle globale partnerskaber og at støtte hinanden i at opnå fælles mål, som det ses i Mål 17.

For at illustrere forbindelsen mellem den lokale implementering af de globale bæredygtigheds mål og LGBTIQ-indsatser, vil de SDG'er der relaterer til de problematikker og tiltag præsenteret i denne brochure være indikeret i beskrivelsen af hvert politikområde.

Kommuner og lokale indsatsers specifikke rolle

Betroet med at tage vare på offentlige tjenester på vegne af deres borgere og deres interesser, har kommuner en særlig rolle i det demokratiske system. De kan siges at være den regeringsmæssige organisation, der er tættest på folket, i det at de direkte sørger for ydelser der tager sig af specifikke behov hos lokalsamfundet som helhed og dets specifikke medlemmer.

Sikringen af offentlige tjenester er tæt forbundet med borgernes basale behov, sundhed, sikkerhed og uddannelse samt livskvaliteten i byer. Dette betyder, at politikker og tjenester i kommuner har en umiddelbar indvirkning på disse faktorer både for fællesskabet og for individuelle borgere. Det er også kommuner der mest direkte ser konsekvenserne af utilstrækkeligheder og uligheder i deres design og forsyning.

„Forholdet mellem kommuner og deres beboere er karakteriseret af umiddelbarhed og inklusion.“

Det demokratiske mandat til at udbyde offentlige tjenester er forbundet med en social konsensus om at disse tjenester bør være tilgængelige for alle, uanset forskelligheder. Dette betyder, at kommuner ikke kun er forpligtigede til at udbyde visse tjenester, men også at tilbyde dem til alle borgere – inklusive borgere, der er LGBTIQ.

Disse karaktertræk ved lokal styring tildeler kommuner et kritisk ansvar i at bekæmpe diskrimination mod LGBTIQ-borgere på lokalt plan; samtidig tildeler de dem også rigelige midler til at skabe lige muligheder gennem deres indsatser.

Hvem er denne brochure til?

Denne brochure er intenderet hvilken som helst kommune, der stræber efter at sørge for alle dens borgere, inklusiv dem, der er LGBTIQ, og at forme deres byer til mere inkluderende og tilgængelige fællesskaber for alle.

Disse retningslinjer er til for at give byer en fornemmelse af, hvordan lokale LGBTIQ-politikker kan se ud. De anbefaler områder at fokusere på samt problematikker at adressere og beslutninger at tage. De præsenterer også et udvalg af eksempler på gode fremgangsmetoder, der kan stå som skabeloner for at udvikle tilpassede tiltag.

Anbefalingerne i denne brochure er i lige høj grad rettet mod byer af forskellig størrelse, resurser og funktioner. De er designet til byer, der kun lige er startet med at implementere LGBTIQ-tiltag, og som et sæt værktøj håber vi, at de også kan være inspiration til byer, der er længere på rejsen.

Retningslinjerne kan bruges af handleplansudviklere og rådsmedlemmer til at udvikle nye politikker, af borgmestre eller bestyrere til at sætte nye mål for deres organisation, samt af administrativt personale, der prøver at skabe forandring gennem en bottom-up-tilgang eller bare implementere tiltag inden for deres egen ansvarsområde.

Hvordan bruges denne brochure?

Det er vigtigt at holde for øje, at enhver kommune er forskellig.

Selv inden for EU og hver af dens medlemsstater, varierer kommuner betydeligt ikke kun i deres størrelse og resurser, men også i deres struktur og ansvarsområde. De opererer også i meget forskellige politiske situationer og står over for forskellige politiske begrænsninger. Modtagere af denne brochure varierer også drastisk i, hvor langt de allerede er i at reducere diskrimination og at skabe lige muligheder for LGBTIQ-personer.

Selvom alle problematikker og tiltag beskrevet i denne brochure er essentielle, ved Rainbow Cities-netværket fra egen erfaring, at politisk beslutningstagning ikke er en "one size fits all". Ikke alle byer vil være i stand til at angribe alle politikområderne og adressere alle de præsenterede problematikker, eller at gøre dette på samme måde som andre byer. Dette betyder dog ikke, at de ikke kan gøre noget.

Der er taget højde for disse forskellige omstændigheder i designet af denne brochure, der skal ses som et værktøj med forskellige applikationsmuligheder. Den kan bruges som basis for en systematisk tilgang, såsom implementeringen af en omfattende kommunal LGBTIQ-politik eller udviklingen af en lokal handleplan. Den kan være en kilde til viden, der tillader kommuner at implementere individuelle tiltag, der passer deres resurser, begrænsninger og ansvarsområder. Den kan også gøre det muligt for de ansvarshavende for specifikke politikområder at tackle de tilhørende problematikker og implementere tiltag.

Om end det er at foretrække og på sigt mere bæredygtigt systematisk at lægge et solidt fundament for kommunalt LGBTIQ-arbejde, så gør disse retningslinjer det også muligt for byer, der ikke kan eller endnu ikke kan implementere omfattende tiltag, stadig at identificere problematikker, de kan fokusere på og handlinger, de kan tage.

Mål og Tiltag for Lokale LGBTIQ-Indsatser

At reducere diskrimination og skabe lige muligheder for LGBTIQ-personer er ikke kun et spørgsmål om positiv påvirkning af civilsamfundet. Det starter med at anerkende LGBTIQ-personers behov og også den strukturelle diskrimination de ofte er udsat for gennem den ulighed, der er indbygget i det offentlige systems politikker og procedurer. Kommuner, der gerne vil skabe positiv forandring for deres LGBTIQ-borgere, er derfor nødt til at kaste et kritisk blik på deres politikker, procedurer og ydelser for at analysere og tilpasse dem.

Evnen til at gøre dette succesfuldt afhænger af, at man effektivt kan realisere en række nøglemål, der kan opsummeres i fire kategorier eller **"Politiktråde"**

A. Ansvar og Forpligtigelse

B. Opmærksomhed og Uddannelse

C. Adgang og Deltagelse

D. Synlighed og Repræsentation

Disse elementer er vævet ind i enhver succesfuld LGBTIQ-politik og løber som tråde gennem hvert politikområde.

Både kønsidentitet og seksuel identitet er en fundamental del af ethvert menneskes identitet. Derfor spiller de, ligesom enhver anden del af en persons identitet, en vigtig rolle i mange aspekter af den persons liv, eller også bliver de en vigtig faktor på grund af den diskrimination, de er forbundet med. Dette gælder næsten alle de livsstadier, -områder og -omstændigheder, kommuner tilbyder specialiserede ydelser for. Som resultat deraf, må lokale LGBTIQ-indsatser tackle problematikker i næsten enhver sektor af kommunestyrelsen.

Disse retningslinjer giver indsigt i de centrale problematikker, som lokale LGBTIQ-politikker bliver nødt til at adressere. Problematikkerne er organiseret i 13 politikområder, der svarer til forskellige faser, områder og omstændigheder i det menneskelige liv og de dertilhørende kommunale afdelinger, der typisk er ansvarlige for dem.

De 13 **Politikområder** er:

- 1. Kommunale LGBTIQ-Indsatser**
- 2. Sundhed**
- 3. Familier**
- 4. Unge**
- 5. Ældre**
- 6. Handicap og Inklusion**
- 7. Kulturel Mangfoldighed og Indvandring**
- 8. Socialt Udsatte og Sårbare**
- 9. Arbejde**
- 10. Sikkerhed**
- 11. Infrastruktur og Det Offentlige Rum**
- 12. Sport og Fritid**
- 13. Kultur og Historie**

De kommende afsnit vil beskrive og uddybe hver Politikråd og hvert Politikområde.

Politiktråde

Der er 4 tråde som enhver LGBTIQ-politik må følge. De repræsenterer centrale koncepter og nøglemål, der bør væves ind i lokale LGBTIQ-strategier.

A. Ansvar og Forpligtigelse

Kommunale LGBTIQ-indsatser begynder med at tage ansvar for alle borgere – inklusive LGBTIQ-borgere – og acceptere at kampen mod diskrimination og for inklusion af LGBTIQ-personer er en kommunal pligt.

Lokale autoriteter må identificere de problematikker, som deres LGBTIQ-beboere står over for, hvor deres egne politikker og ydelser tager højde for, overser eller ligefrem aktivt diskriminerer imod LGBTIQ-borgere og hvilke andre problemområder uden for deres egen administration de eventuelt indirekte kan påvirke. De må udvikle og implementere strategier for at revidere deres politikker og tilpasse deres ydelser, overbevise andre interessenter og påvirke civilsamfundet i en positiv retning. Samtidig skal lokale autoriteter holdes til ansvar for områder, hvor dette endnu ikke er opnået. Det inkluderer at anerkende og med åbenhed adressere, hvor LGBTIQ-borgere stadig oplever eksklusion, diskrimination eller endog vold. Det betyder at stå op for og aktivt støtte LGBTIQ-personer i deres byer. I sidste ende inkluderer det at sørge for, at der er de rette resurser til at gøre alt dette.

B. Bevidsthed og Uddannelse

Et af de første skridt imod at reducere diskrimination og garantere lige muligheder for LGBTIQ-personer er bevidsthed. Både bevidst og ubevidst diskrimination bunder ofte i uvidenhed. Denne mangel på viden bidrager til direkte, individuel diskrimination og fastholder mere indirekte diskriminationsmekanismer såsom social og institutionel diskrimination. Det er derfor uundværligt at kommuner uddanner sig selv - både politikere og ansatte - vedrørende LGBTIQ-personer, deres udfordringer og behov, for at reducere diskrimination.

Lokale autoriteter må øge bevidstheden både inden for deres egen organisation og hos lokale institutioner, virksomheder og tjenesteudbydere samt det bredere civilsamfund, for at sikre at lokale LGBTIQ-borgere kan leve uden diskrimination og med mulighed for at nyde de samme muligheder og bidrage til deres byers velstand og mangfoldighed.

C. Adgang og Deltagelse

LGBTIQ-borgere har den samme ret til at opfylde deres basale behov og til alle ydelser og støtte som deres lokale autoriteter tilbyder. Kommuner er forpligtigede til at sørge for, at LGBTIQ-personer kan tilgå og drage nytte af offentlige tjenester. Det nødsager, at de tager højde for LGBTIQ-personer og deres eventuelle - om end ikke-intenderede - eksklusion i designet, tilpasningen og udbydelser af tjenester.

At gøre offentlige tjenester LGBTIQ-inkluderende involverer at analysere, hvor og hvorfor nogle af dem ikke er, og finde måder at ændre dette på. Sommetider betyder dette at tilpasse eksisterende offentlige tjenester for at gøre dem tilgængelige for LGBTIQ-personer; nogle gange betyder det at implementere specifikke tiltag og at tilbyde specifikke tjenester, der er målrettet de specifikke omstændigheder og behov hos LGBTIQ-borgere.

LGBTIQ-borgere er ikke kun nødt til at kunne tilgå og drage nytte af deres kommunes tjenester, men også at kunne bidrage til og deltage aktivt i at forme deres lokalsamfund på linje med deres medborgere.

D. Synlighed og Repræsentation

Denne politikråd ligger tæt op ad den foregående, i det at de adresserer forskellige aspekter af LGBTIQ-inklusion. LGBTIQ-personer er del af de mangfoldige miljøer og fællesskaber der udgør bysamfund og bør repræsenteres tilsvarende.

Enhver form for verbal og visuel kommunikation fra kommuner, dvs. den sprogbrug og de billeder, der bruges til at adressere eller repræsentere befolkningen, bør altid stræbe efter at reflektere hele det samfund. Det gælder ikke kun administrativ kommunikation. Enhver offentlig tjeneste, der involverer afbildningen eller fremstillingen af medlemmer af dets samfund – uanset om det er billedbøger i børnehaver, museumssamlinger eller støtte til lokale kunstnere, navngivning af gader, at tildele mindesmærker eller markere mindedage – skal inkludere LGBTIQ-personers liv, oplevelser, bidrag og bedrifter.

Ligesom enhver anden gruppe bør LGBTIQ-personer være en synlig del af deres samfund. Frem for at LGBTIQ-personer skal være nødt til at skjule sig eller lide under stigmatisering, bør lokale autoriteter portrættere LGBTIQ-personer som værdifulde medlemmer af deres samfund.

De spørgsmål, som disse politikråde giver anledning til, kan stå som vejledende principper for kommunale LGBTIQ-indsatser: Har vi taget fuldt ansvar for alle vores borgere, og hvordan kan vi handle forsvarligt og sikre midlerne til at gøre vores by og tjenester LGBTIQ-inkluderende? Har vi uddannet os selv og vores kommune vedrørende LGBTIQ-liv, og er vi bevidste om de potentielle måder, vores handlinger kan diskriminere imod dem, samt måder at rette op på dette? Er vores tjenester tilgængelige for LGBTIQ-borgere og tillader de dem at deltage i alt det, vores by har at byde på og at aktivt forme vores lokalsamfund? Er LGBTIQ-personer en synlig del af vores samfund og er deres oplevelser, liv og bedrifter repræsenterede i vores by?

Ved at vurdere ethvert politikområde ud fra disse politikråde og de spørgsmål, de giver anledning til, kan der identificeres forskellige problematikker og tiltag, der kan adressere dem.

For at give eksempler på dette, er de problematikker og tiltag, denne brochure præsenterer for hvert politikområde, samt eksempler på gode fremgangsmetoder, markeret med den tilsvarende politikråds farve.

Politikområder

Denne brochure indeholder anbefalinger for 13 politikområder, der er blevet identificeret som de mest trængende domæner inden for det kommunale område. Hver beskrivelse af et politikområde inkluderer en introduktion til de generelle problematikker og udfordringer inden for det område, samt et udsnit af problematikker der bør adresseres og tiltag der bør indføres. De komplementeres af et afsnit med eksempler på gode fremgangsmetoder fra Regnbuebyerne.

1. Kommunale LGBTIQ-Indsatser

Lokale LGBTIQ-indsatser udgør i sig selv et lokalt politikområde, sammenligneligt med andre politikområder vedrørende mangfoldighed - såsom kommunale indsatser for lige muligheder for mænd og kvinder, for børn og ældre, for borgere med handicaps, etniske og religiøse mindretal eller socialt sårbare borgere. For at bekæmpe LGBTIQ-ulighed, må lokale autoriteter aktivt adressere dette politikområde.¹

For lokale autoriteter, der er villige til at påtage sig ansvaret for lokale LGBTIQ-indsatser på en systematisk og udførlig måde, anbefales det at der udvikles og implementeres lokale LGBTIQ-politikker og/eller LGBTIQ-handlingsplaner. Dette kræver at både økonomiske og menneskelige resurser afsættes, og at der inddrages strategiske partnere og den nødvendige ekspertise.

At oprette dedikerede LGBTIQ-embeder eller tilføje LGBTIQ-embedsfolk til kommunale mangfoldighedsråd er den mest fundamentale måde at sikre den relevante ekspertise og resurser i kommunen. Ved at deltage i professionelle nationale eller internationale netværk, kan kommuner få yderligere ekspertise og skabe synergi, der er værdifuld for lokalt LGBTIQ-arbejde. Arbejdsgrupper, grupper på tværs af afdelinger og sparringsgrupper vedrørende LGBTIQ-emner og -ligestilling er en god måde at samle og trække på eksisterende viden hos andre lokale interessenter, etablerede LGBTIQ-miljøer og NGO'er. Ved at involvere LGBTIQ-miljøet kan kommuner opnå dyrebare indsigter, skaffe vigtige partnere og opfordre til demokratisk borgerdeltagelse.

Lokale autoriteter må arbejde både internt, for at tage et kritisk blik på deres udbudte tjenester og tilpasse disse, samt eksternt, for at omforme deres kommuner til mere inkluderende fællesskaber. Dette involverer at fremme antidiskrimination og lige muligheder i deres byer såvel som at støtte og styrke LGBTIQ-borgere og -miljøer i at bidrage til og aktivt deltage i at skabe mangfoldige, levbare byer for alle.

¹ European Commission (2020) *Union of Equality: LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025*.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0698>

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

- 1.1. Anerkende seksuel identitet og kønsidentitet som centrale mangfoldighedsdimensioner i et strategisk kommunalt mangfoldighedsråd, hvis sådant eksisterer
- 1.2. Anerkende den ligelige vigtighed af at adressere alle mangfoldighedsdimensioner: køn, kønsidentitet, seksuel identitet, alder, handicap og kronisk sygdom, økonomisk baggrund, etnisk baggrund, verdenssyn og religion
- 1.3. Inkludere LGBTIQ-inklusion i kerneværdier
- 1.4. Sørge for opbakning hos borgmesteren og topledelsen til tiltag, der fremmer LGBTIQ-inklusion i kommunen både som en arbejdsgiver og en udbyder af offentlige tjenester.
- 1.5. Udpege rådgivere eller embedsfolk på LGBTIQ-politikområdet med den nødvendige ekspertise og etablere et LGBTIQ-embede ansvarligt for at analysere LGBTIQ-personers vilkår i kommunen, evaluere LGBTIQ-inklusionen i kommunens offentlige tjenester, føre tilsyn med tilpasningen af tjenester i retning af større LGBTIQ-inklusion og rådgive kommunen omkring dens LGBTIQ-politik.
- 1.6. Etablere strukturer såsom netværk, arbejdsgrupper, interne grupper eller handlingsgrupper med repræsentanter fra forskellige afdelinger i administrationen dedikeret til at fremme LGBTIQ-inklusion i kommunens tjenester.
- 1.7. Udvikle en eksplicit LGBTIQ-politik
- 1.8. Deltage i professionelle netværk for kommuner, der arbejder på LGBTIQ-inklusion og lære af andre byer.
- 1.9. Udarbejde specifikke LGBTIQ-handleplaner.
- 1.10. Evaluere kommunale tjenester mht. deres LGBTIQ-inklusion og tilpasse dem hvis nødvendigt.
- 1.11. Undervise ledere og ansatte i alle afdelinger vedrørende LGBTIQ-borgere og ufrivillig institutionel diskrimination af LGBTIQ-borgere for at gøre dem i stand til at evaluere og tilpasse deres tjenester til at være LGBTIQ-inkluderende og at håndtere LGBTIQ-klienter på en passende måde.
- 1.12. Yde støtte til alle afdelinger i at evaluere og tilpasse deres tjenester, eksempelvis gennem de kommunale LGBTIQ-rådgivere.
- 1.13. Yde økonomiske resurser til at fremme LGBTIQ-inklusion som arbejdsgiver og udbyder af offentlige tjenester, eksempelvis til de kommunale LGBTIQ-rådgivere, til træning af ansatte, og til evaluering og tilpasning af tjenester eller implementeringen af tiltag.
- 1.14. Rette offentlige tjenester mod alle borgere inklusiv LGBTIQ-personer, dvs. ved at bruge talt, skriftligt og visuelt sprog og designe offentlige formularer der repræsenterer alle køn såvel som LGBTIQ-individer, relationer og familier.
- 1.15. Udvikle særlige logoer og kampagner, der demonstrerer LGBTIQ-inklusion og støtte.
- 1.16. Etablere strukturer såsom sparringsgrupper, netværk, handlingsgrupper eller fokusgrupper, der inkluderer repræsentanter fra de lokale autoriteter, byrådet, andre lokale interessenter og LGBTIQ-miljøet for at arbejde på LGBTIQ-problematikker i kommunen.
- 1.17. Sikre politisk deltagelse blandt LGBTIQ-borgere gennem almindelige deltagelsesformer såsom høringsgrupper og deltagelsesformater i udviklingen af handleplaner eller specifikke tiltag.
- 1.18. Anerkende det lokale LGBTIQ-miljø og lokale NGO'er som værdifulde partnere og trække på det lokale LGBTIQ-miljøes ekspertise i udviklingen og implementeringen af kommunale tiltag.

1.19. Støtte og finansiere lokale LGBTIQ-miljøer, -centre, -ungdomscentre, -rådgivningscentre, selvhjælps- og støttegrupper, NGO'er m.m.

1.20. Indgå i samarbejder og indføre fælles tiltag sammen med interessenter i LGBTIQ-miljøet.

1.21. Udpege en kontaktperson eller tillidsperson, som kunne være de kommunale LGBTIQ-rådgivere, til hvem LGBTIQ-NGO'er og -borgere kan rette idéer og bekymringer m.m.

1.22. Drive eller støtte og finansiere en hotline hvor LGBTIQ-borgere kan stille spørgsmål eller rapportere tilfælde af diskrimination på baggrund af seksualitet, kønsidentitet eller kønsudtryk.

1.23. Tage en intersektionel tilgang og inddrage LGBTIQ-NGO'er og invitere dem til at deltage i andre kommunale procedurer, for eksempel sparrings- og høringsgrupper, arbejdsgrupper, udviklingen af handleplaner på andre områder såsom familier, unge, ældre, kulturel mangfoldighed m.m.

1.24. Anerkende lokale LGBTIQ-organisationer og -indviders bidrag, eksempelvis ved at invitere dem til en reception på rådhuset og/eller at borgmesteren takker dem for deres bidrag.

1.25. Overveje LGBTIQ-organisationer og -individer som potentielle modtagere af priser til organisationer og individer, der har ydet et stort bidrag til kommunen.

1.26. Demonstrere støtte til LGBTIQ-borgere og -emner gennem officielle erklæringer, almindelige pressemeddelelser, at flagge på vigtige datoer for LGBTIQ-miljøet, og at deltage i LGBTIQ-arrangementer såsom den lokale Pride.

1.27. Stå op for og vis solidaritet over for LGBTIQ-borgere i tilfælde af hændelser vedrørende LGBTIQ-miljøet, eksempelvis gennem pressemeddelelser, at flagge på halv stang, at deltage i mindehøjtideligheder.

1.28. Inkludere LGBTIQ-centre, ungdomscentre, rådgivningscentre, kunstcentre m.m. i de respektive lister over lokale institutioner, eksempelvis på kommunens hjemmeside eller i informationsmateriale om de respektive emner.

1.29. Inkludere LGBTIQ-arrangementer i kommunale arrangementkalendre, eksempelvis på kommunens hjemmeside.

1.30. Bruge etablerede internationale relationer såsom partnerbyer eller internationale kommunenetværk til at opfordre til kommunal LGBTIQ-inklusion i andre byer og at støtte andre byer i deres bestræbelser.

1.31. Adressere og implementere tiltag, der aktivt forbedrer LGBTIQ-borgeres vilkår i kommunen ud over kommunens direkte indflydelsesområde, dvs. kommunale tjenester, ved at agere forbillede, øge opmærksomhed, tilbyde information og støtte til lokale institutioner, virksomheder og tjenesteudbydere.

1.32. Adressere og implementere tiltag, der øger opmærksomhed, informerer og påvirker det kommunale civilsamfund i en positiv retning.

→ For problematikker og tiltag inden for forskellige områder for at fremme LGBTIQ-inklusion i kommunale tjenester og det kommunale samfund, se tiltagene i de følgende 12 politikområder.

→ For tiltag relateret til at blive en LGBTIQ-inkluderende arbejdsgiver, se tiltag i politikområdet *Arbejde*.

Eksempler på gode fremgangsmetoder

Oprette en hotline til LGBTIQ-borgere

Byen Esch-sur-Alzette har oprettet en hotline, hvor offentligheden har mulighed for at anonymt rapportere LGBTIQ-relaterede problemer eller stille spørgsmål. En båndoptagelse beder personen, der har ringet op, om et kontaktnummer eller en e-mailadresse og et bekvemt tidspunkt at blive kontaktet i tilfælde af at personen gerne vil eller har brug for at blive opdateret vedrørende indrapporteringen eller spørgsmålet. En ansat ved byen lytter til beskederne og sender dem videre til den mest passende NGO-samarbejdspartner. I tilfælde af hadstale eller LGBTIQ-fobiske situationer, opfordrer ansatte personen, der har lagt opkaldet, til at udfylde en anonym erklæring på Center for Ligebehandlings hjemmeside for at bidrage til at indsamle data. Telefonlinjen er oprettet af byen og drives i øjeblikket af offentligt ansatte. Det er planlagt at i fremtiden overføre monitoreringen af opkald til en national NGO.

Esch-sur-Alzette

Svarer til tiltag: 1.22

Erklæring som LGBTIQ-frihedszone – Underskrive erklæringer til støtte for LGBTIQ-personer verden over

I juli 2021 blev byen Mannheim en af de første byer i Europa til at erklære sig selv en LGBTIQ-frihedszone. Ved at gøre dette, fulgte Mannheim et tilsvarende mål hos det Europæiske Parlament af 11. Marts 2021, hvilket var ansporet af tiltagende queer-fjendtlige politikker, særligt hos de polske og ungarske regeringer. Ved at erklære byen en LGBTIQ-frihedszone, sættes et synligt tegn på åbenhed og respektfuld sameksistens og der vises det røde kort til gruppe-relateret diskrimination. Med erklæringen forpligtiger Mannheim sig også til offentlige tiltag for at fremme og beskytte LGBTIQ-personers rettigheder.

Mannheim

Svarer til tiltag: 1.26

SØSTERBYER STÅR SAMMEN – Udvekslingsprogram for aktivister og lokale autoriteter

Byen Köln tilbyder et internationalt udvekslingsprogram for LGBTIQ-aktivister fra dens søsterbyer. Hvert år under Köln Pride besøger en gruppe internationale gæster Köln. Indtil videre er aktivister kommet fra: Katowice, Polen; Cluj-Napoca, Rumænien; Volgograd, Rusland; Tunis, Tunesien; Istanbul, Tyrkiet; Barcelona, Spanien; Liverpool, UK; Lille, Frankrig; Turku, Finland; Tel Aviv, Israel; og Rio, Brasilien. Til gengæld har delegerede fra Köln besøgt Cluj Pride og Katowice Pride flere gange for at vise international solidaritet og at etablere bæredygtige forhold. Programmet understøtter også vidensudveksling. Repræsentanternes besøg i Katowice begyndte en dialog om mangfoldighed og minoritetsproblematikker og projekter såsom Kölns queer ungdom og LGBTIQ-rådgivningscentre. Repræsentanter fra Cluj-Napoca og dens politi er kommet til Köln for at lære om organiseringen af Köln Pride, og har samtidigt styrket relationerne mellem deres aktiviteter og de lokale autoriteter.

Köln

Svarer til tiltag: 1.30

2. Sundhed

Den diskrimination, som LGBTIQ-personer oplever, kan have en signifikant påvirkning på deres fysiske, psykiske og seksuelle helbred. Samtidig kan barrierer, der bunder i den samme diskrimination, forhindre LGBTIQ-patienter i at få den sundhedsbehandling, de har brug for.

Den Europæiske Union har adresseret, at sundhedsulighed er undgåelige, uretfærdige forskelle i sundhed, der er stærkt påvirket af sociale, økonomiske og miljømæssige variabler, og som kan og skal adresseres af den offentlige politik.¹ At reducere sundhedsuligheder er et nøglemål i både EU's Sundhedsstrategi og i FN's SDG'er, og det er et ansvar på ethvert niveau i det offentlige system at aktivt bekæmpe de strukturelle uligheder i befolkningens sundhed. Kommuner er nødt til først at forstå de eksisterende barrierer for sundhedsmuligheder og derefter reducere potentielle barrierer, som både sundhedsfaglige, der behandler LGBTIQ-personer, såvel som LGBTIQ-personer, der bruger eller prøver at tilgå sundhedssystemet, står over for. Dette vil forbedre deres borgeres chancer for at leve længere, sundere og i sidste ende mere levbare liv.

Skadelige medicinske praksisser såsom ikke-livsnødvendige operationer eller medicinske interventioner på interkønnede spædbørn og børn uden deres personlige og fuldt informerede samtykke (skamfering af interkønnede kønsorganer), tvungne medicinske interventioner på transpersoner og omvendelsesspraksisser målrettet LGBTIQ-personer komplicerer yderligere problematikkerne på LGBTIQ-sundhedsområdet og må adresseres af lokale autoriteter i deres bemyndigelsesområde.²

Mange andre politikområder spiller en rolle på sundhedsområdet. Ulige adgang til reproduktiv sundhed påvirker LGBTIQ-familier negativt og dermed også politikområdet Familier. Undersøgelser demonstrerer, at LGBTIQ-personer, der også er del af andre marginaliserede grupper, er særligt sårbare over for sundhedsulighed.³ Derfor vil det have en positiv virkning på en kommunes overordnede sundhed at adressere problematikker inden for områderne *Unge, Ældre, Kulturel Mangfoldighed og Indvandring, Handicap og Inklusion* samt *Socialt Udsatte og Sårbare*.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

2.1. Gøre kommunale/regionale sundhedsydelser tilgængelige for LGBTIQ-personer gennem træning af personale m.m.

2.2. Give information og træning til lokalt sundhedspersonale for at klæde dem på til at behandle LGBTIQ-personer

2.3. Støtte og finansiere specifikke LGBTIQ-sundhedscentre

2.4. Gøre psykologisk behandling tilgængelig for LGBTIQ-personer gennem træning af personale m.m.

2.5. Give obligatorisk træning til rådgivningstjenester og -centre finansieret af kommunen

¹ European Commission (2009) *Solidarity in Health. Reducing Health Inequalities in the EU*.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0567>

² European Commission (2020) *Union of Equality. LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025*.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0698>

³ European Commission (2017) *Health4LGBTI. Reducing Health Inequalities Experienced by LGBTI People. State-of-the-Art Synthesis Report*.
https://health.ec.europa.eu/system/files/2020-02/stateofart_report_en_0.pdf

- 2.6. Give information og træning til lokale psykologer og terapeuter, rådgivningscentre og hjælpelinjer for at klæde dem på til at behandle LGBTIQ-personer
- 2.7. Støtte og finansiere specifikke LGBTIQ-rådgivningscentre
- 2.8. Tilbyde rådgivning til LGBTIQ-borgere, der kæmper med minoritetsstress eller psykisk sårbarhed relateret til deres seksuelle identitet eller kønsidentitet.
- 2.9. Uddele certifikater eller mærkater til sundhedsudbydere eller rådgivningscentre, der har udført træningskurser, der klæder dem på til at behandle LGBTIQ-personer.
- 2.10. Give information til LGBTIQ-borgere – via brochurer eller hjemmeside – vedrørende LGBTIQ-venlige sundhedsudbydere og rådgivningscentre
- 2.11. Skabe platforme, hvor lokale sundhedsudbydere kan udveksle ekspertise omkring LGBTIQ-sundhed såsom netværk, sparringsgrupper og kvalitetscirkler
- 2.12. Invitere LGBTIQ-venlige, lokale sundhedsudbydere til at deltage i LGBTIQ-specifikke sparringsgrupper, handlingsgrupper, fokusgrupper m.m.
- 2.13. Organisere eller støtte professionelle foredrag eller konferencer om LGBTIQ-emner for specifikke områder inden for sundhedssystemet, eksempelvis alment praktiserende læger, sygeplejersker, gynækologer, jordemødre, psykiatere, psykologer
- 2.14. Samarbejde med officielle sundhedsfaglige professionsuddannelser og efteruddannelser omkring at tilbyde træning i LGBTIQ-klienter og LGBTIQ-specifikke sundhedsbehov
- 2.15. Tilbyde udførlig seksualundervisning om mangfoldige former for seksualitet, positiv seksualitet, sikker sex, samtykke, forebyggelse af seksuelt overførte sygdomme og risici forbundet med visse typer seksuel aktivitet, særligt men ikke udelukkende til unge
- 2.16. Organisere eller støtte kampagner om seksuel sundhed og forebyggelse
- 2.17. Skabe opmærksomhed og informere omkring seksuelt overførte sygdomme
- 2.18. Sørge for let tilgængelige eller gratis resurser til at praktisere sikker sex, såsom barrieremidler, vaccinationer, Pre-Exposure Prophylaxis (PrEP) eller behandling som forebyggelse
- 2.19. Tilbyde eller finansiere seksuelsundhedstjenester og anonym testning for seksuelt overførte sygdomme
- 2.20. Tilbyde eller finansiere rådgivning for personer med seksuelt overførte sygdomme eller HIV
- 2.21. Implementere tiltag imod stigmatiseringen af personer med HIV
- 2.22. Underskrive erklæringer, der offentligt forpligtiger til at bekæmpe HIV-epidemien og stigmatisering såsom Fast-Track Cities eller #workingpositively
- 2.23. Tage initiativ til eller støtte netværk, sparringsgrupper, handlingsgrupper eller fokusgrupper med relevante lokale interessenter – sundhedsafdelinger, sundhedsfaglige, apoteker, foreninger m.m. - for at arbejde med HIV og seksuelt overførte sygdomme
- 2.24. Skabe opmærksomhed og informere omkring høj-risiko seksuel opførsel såsom chemsex (sex under påvirkning af stoffer)
- 2.25. Tilbyde eller finansiere rådgivning til personer, der deltager i eller gerne vil holde op med høj-risiko seksuel opførsel såsom chemsex
- 2.26. Tilbyde eller finansiere rådgivning til ofre for omvendelsesterapi

2.27. Sørge for adgang til transitionsrelateret behandling og terapi til transpersoner såsom hormonel eller kirurgisk behandling eller stemmetræning

2.28. Tilbyde rådgivning og støtte til trans borgere i løbet af deres transition

2.29. Skabe opmærksomhed omkring og tilbyde træning og information omkring mangfoldighed inden for kønskarakteristika og ikke-livsnødvendig kirurgi eller medicinske interventioner på interkønnede spædbørn og børn (skamfering af interkønnede kønsorganer)

2.30. Undersøge muligheder for at forhindre ikke-livsnødvendig kirurgi eller medicinske interventioner på interkønnede spædbørn og børn på lokale hospitaler (skamfering af interkønnede kønsorganer)

2.31. Tilbyde information og støttestrukturer for forældre med interkønnede børn

2.32. Tilbyde rådgivning til interkønnede borgere og deres familier

→ For tiltag relateret til reproduktiv sundhed, se tiltag i politikområdet *Familier*.

Eksempler på gode fremgangsmetoder

LGBTIQ-bevidsthedstræning til sundhedsfaglige

LGBTIQ-personer rapporterer ofte lavere psykisk sundhed, lavere livskvalitet, og generelt reduceret trivsel sammenlignet med den bredere befolkning. Der er adskillige helbredsproblemer som de ikke modtager tilstrækkelig hjælp for. Den alment praktiserende læge er et vigtigt sted og et let tilgængeligt kontaktsted for LGBTIQ-personer. Alment praktiserende læger er vigtige samarbejdspartnere i at lappe sundhedshullet for denne gruppe. Derfor har Ostend lavet et webinar om LGBTIQ-problematikker og kønsbevidst sundhedsbehandling til alment praktiserende læger og ergoterapeuter. Webinaret fokuserer på kommunikation mellem sundhedsfaglig og patient og guider den sundhedsfaglige i at navigere de tabuer og udfordringer, som LGBTIQ-patienter står over for. På denne måde kan barrierer for at søge hjælp hos alment praktiserende læger fjernes og sundhedsproblemer kan blive reduceret.

Ostende

Svarer til tiltag: 2.2

Sundhedsstøtte til unge LGBTIQ-personer

Bergen har etableret en ekspertgruppe for unge, der har sundhedsrelaterede spørgsmål eller bekymringer i forbindelse med deres kønsidentitet, seksuelle identitet eller seksualitet. Denne gruppe holder til i ungdomssundhedscenteret i Bergen og består af en læge og to sygeplejersker med relevant efteruddannelse inden for køn og seksualitet. Teamet tilbyder både udforskende samtaler og let tilgængelig behandling.

Bergen

Svarer til tiltag: 2.3

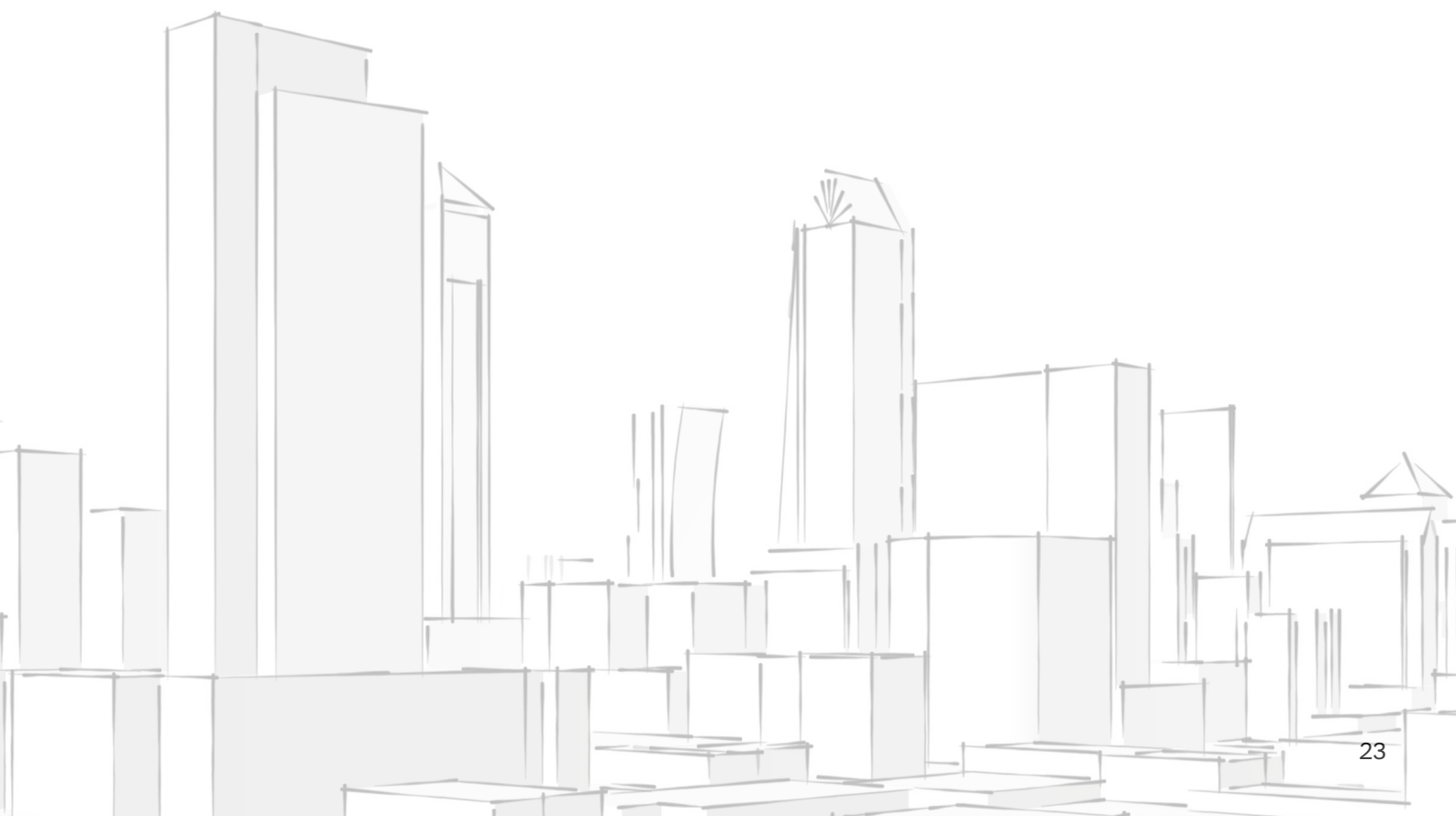
LEGEBITRA – Finansierer forebyggelse, test og støttetiltag for HIV og seksuelt overførte sygdomme

Ljubljana medfinansierer det NGO-implementerede program Legebitra, der udfører forebyggelse, test og støttetiltag for HIV og andre seksuelt overførte sygdomme. Programmet blev udviklet i 2005 for at tilbyde forebyggende aktiviteter for mænd der har sex med mænd (MSM). Det er senere blevet udvidet til at tilbyde tests for HIV, syfilis, gonorré, hepatitis B og C for MSM i samarbejde med Klinikken for Overførte Sygdomme ved Ljubljana Universitetshospital og Institut for Immunologi og Mikrobiologi ved Fakultet for Medicin på Ljubljana Universitet. Testning kan tilgås på flere forskellige lokationer i Ljubljana og i ti andre byer i Slovenien. Omkring 20% af årligt opdagede tilfælde af HIV opdages gennem Legebitra-testprogrammet. Legebitra tilbyder også udførlig juridisk og psykosocial støtte til personer, der lever med HIV.

Ljubljana

Svarer til tiltag: 2.19

3. Familier

Hvorvidt samkønsægteskab og registrerede partnerskaber samt de rettigheder, der følger med – såsom boligrettigheder, forældremyndighed og mulighed for adoption, skat og arv, kontraktlov, juridisk repræsentation og forsikring – anerkendes juridisk, varierer i høj grad mellem forskellige lande, og det samme gælder for den sociale accept og behandling af LGBTIQ-par.

LGBTIQ-familier og LGBTIQ-individer, der ønsker at stifte familie, møder ofte forskellige former for strukturel diskrimination og dagligdags udfordringer.¹ LGBTIQ-personer har ikke glæde af den samme adgang til reproduktive sundhedsydelser som mange andre, eller også er deres muligheder for at reproducere kriminaliseret, som det eksempelvis gælder for rugemoderskab for homoseksuelle mænd. Manglende anerkendelse af en forælder kan lede til konkrete problemer, lige fra mulighed for barsel, mulighed for at hente barnet i børnehaven, eller træffe vigtige medicinske beslutninger. Den lange proces involveret i at adoptere deres egne børn udsætter LGBTIQ-personer for unødvendig granskning og invasive procedurer, der forårsager stress for både forældre og børn. Transkønnede, nonbinære og interkønnede personer står over for endnu flere begrænsninger på deres reproduktive rettigheder og anerkendelsen af deres forældreskab, i tillæg til dagligdags diskrimination rettet mod dem og deres familier.

Mange parametre for anerkendelsen af par og familier og deres rettigheder er besluttet af national lov, men det er de lokale autoriteter, der udøver den lovgivning på lokalt plan og i deres borgeres liv. Selvom det utvivlsomt gælder, at kommuner skal implementere statslig lovgivning, har de ofte råderum i, hvordan de oversætter det til deres lokale praksisser. De kan sørge for at have en forståelse for de konsekvenser, som lovgivning og administrative procedurer har for LGBTIQ-par og -familier, samt for de fordomme og den diskrimination, de møder. Disse kommuner kan dermed skabe mere respektfulde processer, skabe opmærksomhed blandt deres ansatte og i civilsamfundet og klargøre deres tjenester, såsom registrerings-, adoptions- og fostertjenester, støtte til familier, børneværnstjenester og børneinstitutioner til at tilstrækkeligt og respektfuldt håndtere mangfoldige familier.

Problematikker at adressere og tiltag at indføre

- 3.1. Anerkende og arbejde frem imod ligebehandling af forskellige slags familier, såsom ugifte par, registrerede partnerskaber, gifte par, polyamourøse forhold med eller uden børn, enlige forældre, "kludetæppefamilier", familier bestående af mere end to forældre
- 3.2. Tilbyde lige muligheder for LGBTIQ-personer, der indgår i registreret partnerskab eller bliver gift
- 3.3. Undervise personale, der håndterer registrering af samkønnede eller kønsdiverse partnerskaber eller ægteskaber, i LGBTIQ-venlighed og -inklusion
- 3.4. Bruge LGBTIQ-inklusivt sprog i officiel kommunikation, formularer og dokumenter, såsom at bruge begreberne partner, ægtefælle og forældre frem for mand, hustru, mor eller far.
- 3.5. Gøre kommunale familietjenester og -tilbud, såsom familiekort, familierabatter, aktiviteter for familier m.m., LGBTIQ-inkluderende
- 3.6. Skabe opmærksomhed og sørge for træning for kommunale familie-, børne-, og adoptionstjenester, vuggestuer og børnehaver

¹ European Union (2020) *Final Report 2015-2019 on the List of Actions to Advance LGBTI Equality*. https://commission.europa.eu/system/files/2020-05/report_list_of_actions_2015-19.pdf

- 3.7. Skabe opmærksomhed og sørge for træning af personale i institutioner såsom kommunestøttede børnehaver
- 3.8. Tilbyde rådgivning - inklusiv juridiske, sundhedsmæssige og psykologiske aspekter – til regnbuefamilier og LGBTIQ-personer, der ønsker at stifte familie
- 3.9. Sørge for adgang til reproduktiv sundhed for LGBTIQ-familier
- 3.10. Skabe opmærksomhed og informere om mangfoldighed i køn og familiekonstellationer, samt tilbyde træning til sundhedspersonale inden for emner som graviditet, fødselsforberedelse, fødsel og efterfødsel for at klæde dem på til at arbejde med LGBTIQ-familier og -graviditet
- 3.11. Informere omkring trans- og interkønnedes reproduktive rettigheder og graviditeter
- 3.12. Muliggøre adoption og fosterskab for LGBTIQ-familier
- 3.13. Støtte og finansiere regnbuefamiliecentre og NGO'er, der arbejder med eller for regnbuefamilier
- 3.14. Styrke peer- og community-støtte af og for regnbuefamilier
- 3.15. Integrere LGBTIQ-familieorganisationer i byens generelle familieråd m.m.
- 3.16. Sikre repræsentation af mangfoldige former for familier og regnbuefamilier i officiel kommunal kommunikation, familiemuseer, bøger i biblioteker eller børnehaver m.m.
- 3.17. Skabe synlighed for regnbuefamilier gennem kampagner, offentlige arrangementer m.m.
- 3.18. Vise støtte til mangfoldige former for familier og regnbuefamilier, eksempelvis på særlige anledninger som Familielighedsdag

→ For anbefalede tiltag for familier med interkønnede børn, se tiltag i politikområdet *Sundhed*.

Eksempler på gode fremgangsmetoder

Undervise registratorer i at forrette samkønspartnerskaber

Siden loven om livspartnerskaber for samkønnede par blev indført i Montenegro i 2021, er byen Kotor ofte blevet valgt som stedet at blive gift. For at sikre bevidsthed hos de registratorer, der forretter vielse, og sikre at de er klædt på til at respektfuldt og behørigt håndtere samkønnede par, gennemgår Kotor registratorer ekstra træning i at kunne rådgive interesserede personer bedst muligt omkring ægteskab.

Kotor

Svarer til tiltag: 3.3

Konsultation og rådgivning til regnbuefamilier

LGBTIQ-personer, der ønsker at stifte familie, står over for en bred vifte af strukturel diskrimination og udfordringer, både mens de prøver at starte deres familie og når de navigerer livet som familie. Det er ofte afskrækkende og følelsesmæssigt krævende at skulle håndtere hospitaler, det offentlige system, vuggestuer, børnehaver, skoler og mange andre situationer. For at hjælpe par og familier tilbyder Hannover en konsultations- og rådgivningsservice, der rådgiver omkring juridiske, bureaukratiske og praktiske spørgsmål, alt i mens de anerkender den yderligere psykologiske stress disse personer oplever, og henviser dem til grupper for regnbuefamilier med lignende erfaringer som en kilde til gensidig støtte.

Hannover

Svarer til tiltag: 3.8

Organisere arrangementer for regnbuefamilier på den internationale Familielighedsdag (IFED)

Den Internationale Familielighedsdag (IFED) finder sted den første søndag i maj og sigter efter at skabe opmærksomhed omkring regnbuefamiliers behov og skabe synlighed omkring mangfoldigheden af familiekonstellationer. På de sidste års IFED har et succesfuldt samarbejde mellem en lokal støttegruppe for regnbuefamilier og byen Mannheim fundet sted. Regnbuefamilier inviteres til at udveksle erfaringer til en grillfest i byens park. Organiseret børnepasning garanterer, at børnene også hygger sig og lærer andre børn, der vokser op i regnbuefamilier, at kende.

Mannheim

Svarer til tiltag: 3.18

4. Unge

LGBTIQ-unge møder mange udfordringer relateret til deres seksuelle identitet og kønsidentitet, mens de navigerer de essentielle og allerede krævende faser af barndom og ungdom. De oplever en mangel på rollemodeller, heteronormative forventninger i deres romantiske interesser, rigid og begrænsende binære forståelser for køn og kønsroller, fordomme og afvisning fra deres jævnaldrende eller familier, samt fjendtlige miljøer i skolen. Selvom undersøgelser peger på, at forholdene er blevet noget bedre, har mange LGBTIQ-unge stadig større sandsynlighed end deres jævnaldrende for at opleve mobning eller andre former for aggression i skolen.¹

LGBTIQ-unge præsterer dårligt eller dropper ud af skolen oftere end deres jævnaldrende, de har højere sandsynlighed for at lide af psykisk sygdom, inklusive selvskaide og selvmordstanker, eller stofmisbrug, og de er mere udsatte for at blive påvirket af hjemløshed.

Baseret på dets seneste rundspørge opfordrer Agenturet for Grundlæggende Rettigheder EU og dens medlemsstater at indføre tiltag, der skaber et trygt og støttende miljø for unge LGBTIQ-personer i skolen, hjælper skoler og lærere med at dele erfaringer, modvirker mobning af LGBTIQ-elever og sørger for at undervisningsmateriale afbilleder LGBTIQ-liv på en positiv måde.² Men der er mange flere tiltag, som kommuner kan implementere. De kan sørge for trygge rum for LGBTIQ-unge uden for skolen, gøre kommunale institutioner såsom børnehaver eller ungdomscentre LGBTIQ-inkluderende, skabe opmærksomhed omkring LGBTIQ-unge og deres udfordringer hos socialrådgivere, der arbejder med unge eller familier, adressere problematikker som ungdomsstofmisbrug eller -hjemløshed og støtte LGBTIQ-ungdom gennem mentorprogrammer m.m.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

4.1. Øge opmærksomhed og informere omkring queer unge hos vuggestuer, børnehaver, skoler, ungdomscentre m.m.

4.2. Gøre kommunale børnepasningsinstitutioner såsom vuggestuer og børnehaver LGBTIQ-inkluderende ved at undervise personale, sørge for uddannelsesmateriale m.m.

4.3. Gøre skoler LGBTIQ-inkluderende ved at undervise lærere og andet personale, sørge for uddannelsesmateriale, pensumundervisning om LGBTIQ-personer og -liv m.m.

4.4. Støtte og finansiere NGO'er, der underviser lærere og uddannelsesfaglige i LGBTIQ-emner

4.5. Støtte og finansiere NGO'er, der tilbyder peer-undervisning til skoleelever

4.6. Sørge for at undervisningsmateriale og pensum repræsenterer mangfoldigheden i biologisk køn, køn, kønsroller og -udtryk, seksualundervisning om LGBTIQ-seksualiteter, positive afbildninger af LGBTIQ-personer og historisk betydningsfulde LGBTIQ-begivenheder og LGBTIQ-personers bidrag til videnskab, politik, litteratur, kunst, musik m.m.

4.7. Undervise studievejledere i udfordringer hos LGBTIQ-unge for at klæde dem på til at genkende problemer og hjælpe udfordrede LGBTIQ-unge

¹ ILGA (2022) *Intersections. Diving into the FRA LGBTI II Survey Data. Youth.*

<https://www.ilga-europe.org/report/intersections-youth-diving-into-the-fra-lgbti-ii-survey-data/>

² European Union Agency for Fundamental Rights (2020) *A Long Way to Go for LGBTI Equality. EU-LGBTI II.*

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf

- 4.8. Gøre kommunale ungdomscentre LGBTIQ-inkluderende rum ved at undervise personale, sørge for undervisningsmateriale og kontaktinformationer til LGBTIQ-NGO'er og støttestrukturer m.m.
- 4.9. Sørge for at den fysiske infrastruktur brugt af børn og unge i skoler, på ungdomscentre, idrætshaller m.m. såsom toiletter, badeværelser eller omklædningsrum er kønsinklusive, dvs. tilgængelige og sikre at bruge for unge af alle køn
- 4.10. Opfordre skoler, ungdomscentre m.m. til at udtrykke LGBTIQ-inklusion i deres kommunikation, flagringer, dekorationer, særlige arrangementer m.m.
- 4.11. Uddеле certifikater eller mærkater til børnehaver, skoler, ungdomscentre m.m., der har gennemgået uddannelsesforløb og er LGBTIQ-inkluderende rum
- 4.12. Tilbyde information, kontaktpersoner, rådgivere, sundhedsfaglige, støttegrupper m.m. til LGBTIQ-unge, der har spørgsmål omkring deres seksuelle identitet eller kønsidentitet eller relaterede spørgsmål omkring deres helbred eller seksualitet
- 4.13. Skabe trygge rum for LGBTIQ-unge ved at drive eller støtte og finansiere queer ungdomscentre
- 4.14. Sørge for trygge rum og støttende queer ungdomsgrupper og komme-ud-grupper
- 4.15. Integrere queer ungdomsgrupper i generelle ungdomsråd, ungdomsprojekter m.m. i byen
- 4.16. Støtte og finansiere NGO'er, der arbejder med eller for queer unge
- 4.17. Skabe opmærksomhed og informere forældre omkring at have LGBTIQ-børn
- 4.18. Sørge for støttestrukturer og styrke peer-støttestrukturer for børn med LGBTIQ-børn
- 4.19. Skabe opmærksomhed, informere og uddanne socialrådgivere, der arbejder med unge eller familier, omkring udfordringer hos LGBTIQ-unge, for at klæde dem på til at genkende problemer og hjælpe udfordrede LGBTIQ-unge
- 4.20. Sørge for støttestrukturer for LGBTIQ-børn og -unge, der oplever mobning, diskrimination, afvisning eller vold i hjemmet eller i skolen
- 4.21. Bekæmpe mobning, diskrimination eller afvisning af og vold imod LGBTIQ-unge gennem projekter og kampagner
- 4.22. Styrke LGBTIQ-unge gennem workshops, kurser, mentorprogrammer, festivaler m.m.
- 4.23. Sørge for repræsentation og positiv selvidentifikation af LGBTIQ-personer og -liv i medier i kommunale børnehaver, skoler, ungdomscentre, biblioteker m.m. gennem kuraterede anbefalinger af bøger, film m.m. eller anskaffelsen af disse medier
- 4.24. Sørge for udbud af LGBTIQ-kultur eller kultur, der indeholder LGBTIQ-karakterer eller -individer specifikt målrettet unge, såsom teaterstykker, læsninger, udstillinger m.m.
- 4.25. Skabe synlighed af LGBTIQ-unge gennem offentlige kampagner, eller kampagner, aktiviteter eller arrangementer specifikt målrettet lokale skoler og ungdomscentre

Eksempler på gode fremgangsmetoder

Skabe LGBTIQ-venlige skoler gennem workshops for lærere og elever

Leuven sigter efter at skabe et LGBTIQ-venligt uddannelsesmiljø ved at samarbejde med specialiserede partnere, der tilbyder tiltag, værktøjer og råd til at øge køns- og LGBTIQ-bevidsthed både blandt lærere og uddannelsesfaglige samt blandt elever. Et tiltag er en workshop for lærere og uddannelsesfaglige. Med vejledning fra eksperter har deltagere mulighed for at komme med spørgsmål og bekymringer og reflektere på, hvordan de kan styrke en inklusiv kultur i deres skole eller uddannelsesinstitution. Et andet tiltag er en kampagne med navnet PAARS eller Lilla. Projektet er initieret og udført af en ekspertpartnerorganisation og finansieret af Leuven, og tilbyder læringsværktøjer til gymnasier til at reflektere på LGBTIQ-temaet i undervisningen. Gymnasier opfordres til at bestille pakkerne og bruge dem i undervisningen d. 17. maj, IDAHOT-dag. Kampagnen skal udvides til grundskoler, ungdomsklubber og sportsklubber.

Leuven

Svarer til tiltag: 4.3

Diskussionsgrupper til unge LGBTIQ-personer

Bergen udbyder regelmæssigt diskussionsgrupper for unge LGBTIQ-personer om køn og seksualitet. Grupperne ledes af en psykolog og en erfaren konsulent. Samtalegrupperne udgør en let tilgængelig mulighed til unge mennesker i Bergen for at stille spørgsmål og snakke om køn og seksuel identitet med deres jævnaldrende og med støtte fra uddannede professionelle. Målet for dette tiltag er at lade unge mennesker udforske og finde deres egen identitet, finde ligesindede mennesker og få professionel støtte, hvis de har behov for det.

Bergen

Svarer til tiltag: 4.12

SOORUM – Uddannelsesprojekt om seksuel identitet og kønsidentitet til skoleklasser

Siden 2019 har senatet i Hamborg finansieret projektet "Soorum", udført af NGO'en Magnus-Hirschfeld-Centrum. Projektet skaber opmærksomhed i Hamborgs skoler. Det er ofte lagt ind i skolens eksisterende modul om mangfoldighed eller demokrati og er tilgængeligt for klasser fra niende og opefter. I klasserne arbejder unge, kvalificerede teamledere med små grupper af elever på emner såsom seksuel og kønsmæssig diversitet, kønsroller, fordomme og diskrimination, og opfordrer dem til særligt at reflektere på deres egne holdninger. Undervisningen viser elever, hvordan fjendtlighed imod LGBTIQ-personer påvirker alle negativt, ikke kun de intenderede ofre, ved at fastholde forældede forventninger om kønsrolleopførsel og kønsstereotyper. Da dette er én blandt mange former for diskrimination, giver projektet også mulighed for at diskutere tolerance og accept generelt. Målet for projektet er at reducere fordomme og diskrimination og at skabe respekt og gensidig værdsættelse.

Hamburg

Svarer til tiltag: 4.4

Masterclass Køn og Kultur – Empowerment af LGBTIQ-unge gennem kultur

Masterclass Køn og Kultur er et kursus bestående af 4-5 eftermiddage for unge mennesker, der allerede er i kontakt med det offentlige system og som er nysgerrige, eksperimentende eller allerede har holdninger til køn og seksualitet. Deltagerne arbejder med køn og kultur gennem medier såsom film, keramik og museumsbesøg. Målet for deltagerne er at opnå viden og erfaringsudveksle under vejledning af Køn og Kultur-teamet. Ydermere er håbet, at deltagerne vil stifte bekendtskab med de forskellige organisationer, aktiviteter og fællesskaber i Aarhus.

Aarhus

Svarer til tiltag: 4.22

5. Ældre

I takt med at vores samfund bliver ældre, afhænger flere og flere mennesker af kommunale ældretjenester. Det gælder også LGBTIQ-befolkningen. Men denne del af befolkningen møder betydelige udfordringer i at tilgå tjenester, der ikke er klar til at håndtere deres vilkår og behov.

Mange mennesker, der nu er LGBTIQ-ældre, har oplevet en tid, hvor de er blevet stemplet som kriminelle, syndere og psykisk syge. Mens disse juridiske, medicinske og sociale syn hovedsageligt har ændret sig, har frygt, fordomme og social stigma forstyrret mange ældre LGBTIQ-personers liv, forbindelser til deres familier og deres livsindtægt. Effekten af årtiers diskrimination resulterer i, at LGBTIQ-ældre er i større risiko for fysisk og psykisk sygdom, dårligt helbred, fattigdom, social isolation og tidlig død. Forskning peger på, at selvom LGBTIQ-personer over 50 år muligvis har større behov for ældretjenester, er de mindre tilbøjelige til at benytte sig af sundhedssystemet, socialtjenester og boligtilbud, eller hvis de benytter sig af disse, gemmer de ofte deres identitet ud af frygt for afvisning eller diskrimination fra personalet eller andre borgere.¹

Kommunale og andre tjenesteudbydere må være opmærksomme på de komplekse biografier, bekymringer og behov hos LGBTIQ-ældre. De må inkludere deres liv og erfaringer i tilbudte tjenester, skabe indbydende, trygge LGBTIQ-bekræftende rum og programmer og være klædt på til at håndtere mulige konflikter og diskrimination inden for deres strukturer.

Der er mange forbindelser til politikområderne *Sundhed*, *Handicap* og *Inklusion* samt *Socialt Udsatte* og *Sårbare*. Bedre resultater på alle områder opnås ved at konsultere problematikker og tiltag i disse politikområder eller samarbejde med de respektive afdelinger.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

5.1. Skabe opmærksomhed og informere omkring LGBTIQ-personer og deres specifikke behov og udfordringer i de kommunale afdelinger ansvarlige for ældre og mainstreame hensynstagen til LGBTIQ-ældre ind i de etablerede strukturer

5.2. Inkludere LGBTIQ-personers liv og oplevelser i tjenester til ældre

5.3. Tilbyde specifikke arrangementer, kurser m.m. til LGBTIQ-ældre i programmer til ældre

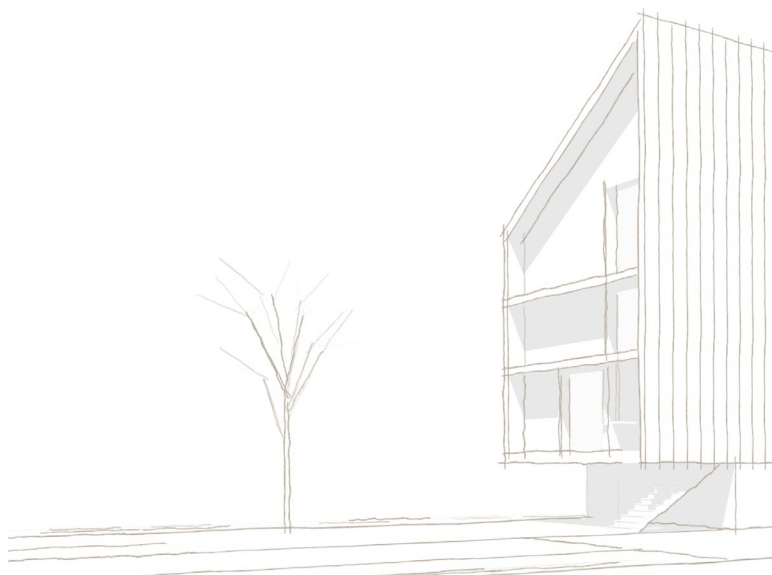
5.4. Skabe LGBTIQ-inkluderende ældre- eller generationsboliger

5.5. Støtte og finansiere LGBTIQ-ældre- eller generationsboligprojekter

5.6. Sætte kvalitetsstandards for LGBTIQ-inkludativ ældrepleje

¹ ILGA (2023) *Intersections. Diving into the FRA LGBTI II Survey Data. Older people.* <https://www.ilga-europe.org/report/intersections-older-people-diving-into-the-fra-lgbti-ii-survey-data/> FREDERIKSEN-GOLDSSEN, K. I.; H.-J. KIM; C. A. EMLET; A. MURACO; E. A. EROSHEVA; , C. P. HOY-ELLIS; J. GOLDSSEN and H. PETRY (2011) *The Aging and Health Report. Disparities and Resilience among Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Older Adults.* Seattle: Institute for Multigenerational Health. https://www.lgbtagencycenter.org/resources/pdfs/LGBT%20Aging%20and%20Health%20Report_final.pdf ADDIS, S.; M. DAVIES; G. GREENE; S. MACBRIDE-STEWART and M. SHEPHERD (2009) *The Health, Social Care and Housing Needs of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Older People. A Review of the Literature.* Health Social Care Community. 17(6): 647-58. DOI: [10.1111/j.1365-2524.2009.00866.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2524.2009.00866.x)

- 5.7. Uddanne plejehjems personale o. lign.
- 5.8. Skabe opmærksomhed hos og uddanne ældreplejepersonale i både offentlige og private udbydere
- 5.9. Tildele certifikater eller mærkater til ældreplejeudbydere, der har gennemgået uddannelse og er LGBTIQ-inkluderende
- 5.10. Organisere eller støtte konferencer og efteruddannelse til professionelle inden for ældrepleje og sundhed omkring emner relateret til at tage sig af LGBTIQ-ældre
- 5.11. Initiere eller støtte netværk, sparringsgrupper, handlingsgrupper eller fokusgrupper med relevante lokale interesser omkring udfordringer for LGBTIQ-ældre
- 5.12. Inkludere LGBTIQ-ældreemner i diskussionsmøder i kommunale netværk, sparringsgrupper, handlingsgrupper eller fokusgrupper med fokus på ældre
- 5.13. Udvikle tiltag, der adresserer ensomhed hos ældre LGBTIQ-borgere
- 5.14. Udvikle tiltag, der adresserer fattigdom og hjemløshed hos LGBTIQ-ældre
- 5.15. Støtte NGO'er, der arbejder med og for LGBTIQ-ældre
- 5.16. Tilbyde tjenester og formater, der empowerer og styrker LGBTIQ-ældre
- 5.17. Støtte LGBTIQ-ældregrupper og styrke peer-støtte
- 5.18. Integrere LGBTIQ-ældregrupper i generelle ældreråd
- 5.19. Skabe opmærksomhed omkring barrierer for og eksklusion af LGBTIQ-ældre i LGBTIQ-fællesskaber
- 5.20. Opfordre og støtte arrangementer og aktiviteter for ældre i etablerede LGBTIQ-centre og -strukturer
- 5.21. Opfordre og støtte projekter og arrangementer for tværgenerationel udveksling mellem yngre og ældre LGBTIQ-borgere
- 5.22. Skabe offentlig opmærksomhed omkring LGBTIQ-ældre - både inkluderende positiv repræsentation og udfordringer, som LGBTIQ-ældre står over for - gennem kampagner m.m.
- 5.23. Tilbyde formater hvor LGBTIQ-ældre kan dele deres viden, historier og oplevelser, fx gennem historiefortællingsarrangementer, interaktive kunstprojekter m.m.

Eksempler på gode fremgangsmetoder

Inkludere et queer perspektiv i kommunale tjenester for ældre

Nürnberg har tilføjet ansvar for queer ældre til ældreområdet normale arbejde. Til at begynde med var der en udveksling af ønsker og behov mellem queermiljøet, det kommunale LGBTIQ-område, ældreområdet og velfærdsorganisationer. Andet skridt var, at LGBTIQ-området og ældreområdet overvejede, hvad der kunne implementeres. Ældreområdet udbyder mange tjenester til ældre, såsom åbne møder forskellige steder i byen. Ud over de sædvanlige ældreftermiddage er et queer ældre møde blevet arrangeret. Den "Bunde Runde" (Farverige Runde) finder sted to gange om måneden. Desuden har der været et queer disko for de ældre. Ældreområdet koordinerer også den frivillige besøgstjeneste for personer uden slægtninge eller venskaber. Dette tilbud er blevet udbygget med en queer besøgstjeneste for ældre queerpersoner.

Nürnberg

Svarer til tiltag: 5.3

Uddannelse af ældreplejepersonale

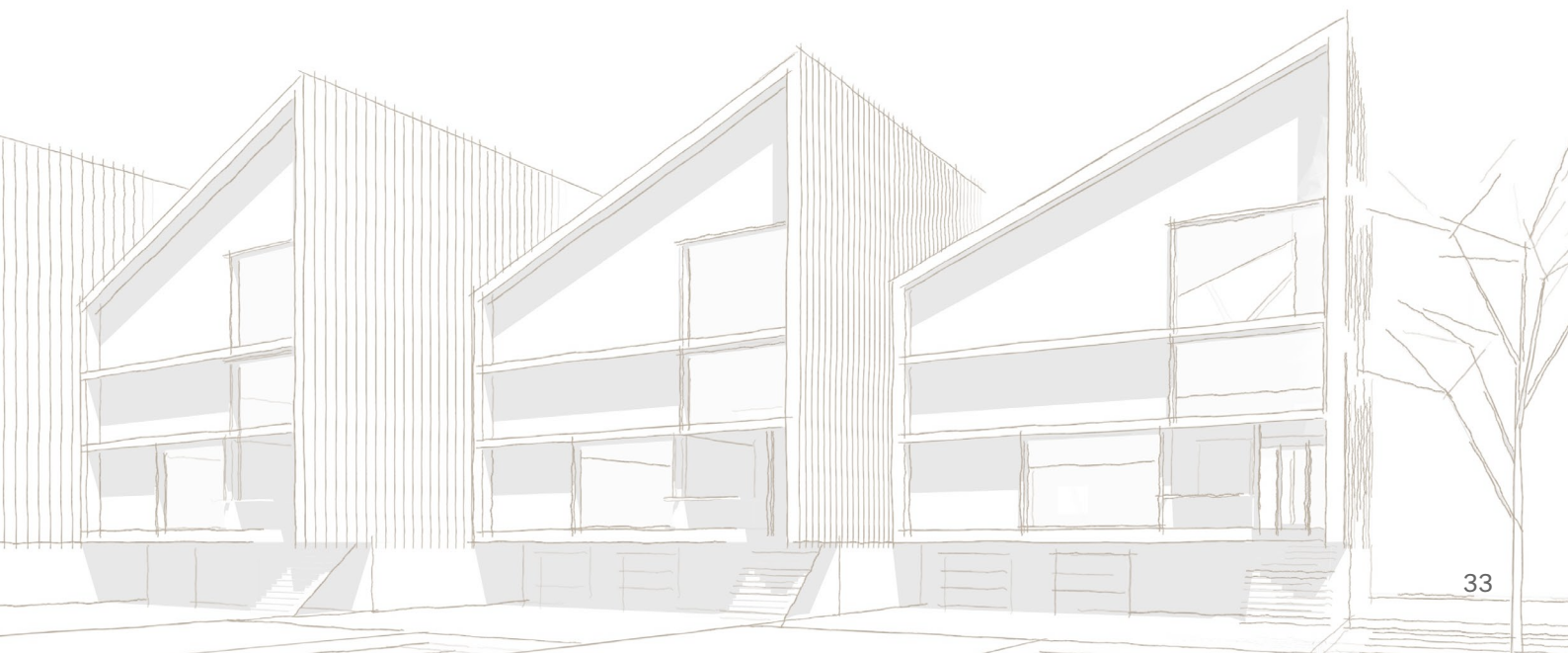
LGBTIQ-ældre, der afhænger af ældreplejetjenester eller -centre udsættes jævnligt for ufrivillig eller intenderet diskrimination fra personale eller andre beboere eller føler sig tvunget til at skjule deres identitet for at undgå diskrimination. Tjenesteudbydere er ofte ikke klædt på til at håndtere denne situation hensigtsmæssigt. Sammen med lokale tjenesteudbydere og LGBTIQ-NGO'er har Hannover udviklet et træningsmodul, der skaber opmærksomhed hos ledelse og personale og lærer dem at håndtere LGBTIQ-ældre på en hensigtsmæssig måde. Modulet er blevet brugt til at træne personale i kommunale plejecentre samt udgivet, så andre udbydere kan bruge det til at træne deres egne personaler.

Hannover

Svarer til tiltag: 5.7

Svarer til tiltag: 5.8

6. Handicap og Inklusion

Personer med funktionsnedsættelser og kroniske sygdomme tilhører de mest marginaliserede dele af samfundet. Deres behov behandles stadig ofte kun med sekundær interesse inden for rammen af mangfoldighed. I andres øjne bliver det at være handicappet ofte den eneste identitetsmærke hos personer med funktionsnedsættelser, og de bliver ofte set som personer uden seksualitet eller kønsidentitet. Dette er selvfølgelig ikke kun langt fra sandheden, men også skadeligt for de påvirkede personer og deres mulighed for at leve tilfredsstillende liv. Denne opfattelse er på ingen måde anderledes i LGBTIQ-miljøet, hvilket ofte utilsigtet ekskluderer personer med funktionsnedsættelser fra rum, arrangementer, information og tjenester til LGBTIQ-personer.¹

LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser eller kroniske sygdomme er udsat for flere forskellige former for diskrimination, der ofte interagerer med hinanden på måder, der forstærker konsekvenserne af begge. Lokale autoriteter må sikre, at deres tjenester til personer med funktionsnedsættelser anerkender den fulde identitet af personer der bor, arbejder eller støttes i kommunen eller private udbydere, inklusive deres kønsidentitet og seksuelle identitet. Samtidig må de fremme inklusionen af personer med funktionsnedsættelser i tjenester til LGBTIQ-borgere og gøre dem tilgængelige for LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

- 6.1. Gøre kommunale tjenester, rum, arrangementer og information til LGBTIQ-borgere barrierefrie og tilgængelige for LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser
- 6.2. Sætte kvalitetsstandarder og lave checklister for at tjenester, rum, arrangementer m.m. er inkluderende over for folk med forskellige funktionsnedsættelser og handicaps, sygdomme og fysiske, psykiske og emotionelle evner
- 6.3. Sætte kvalitetsstandarder for LGBTIQ-inkluderende pleje
- 6.4. Sørge for eller støtte LGBTIQ-inkluderende boliger for borgere med funktionsnedsættelser
- 6.5. Skabe opmærksomhed hos og uddanne plejepersonale for personer med funktionsnedsættelser
- 6.6. Skabe opmærksomhed hos og informere ledelse og personale ved arbejdsgivere for personer med funktionsnedsættelser
- 6.7. Tildele certifikater eller mærkater til bosteder, pleje og arbejdsgivere for personer med funktionsnedsættelser, der har gennemgået uddannelse og er LGBTIQ-inkluderende
- 6.8. Støtte og finansiere interseksuel pleje til LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser
- 6.9. Organisere eller støtte konferencer og efteruddannelse for professionelle, der arbejder med personer med funktionsnedsættelser om interseksualitet og problematikker relateret til LGBTIQ-borgere med funktionsnedsættelser
- 6.10. Initiere eller støtte netværk, sparringsgrupper, handlingsgrupper eller fokusgrupper med relevante lokale interessenter omkring udfordringer for LGBTIQ-borgere med funktionsnedsættelser

¹ European Commission (2020) *Union of Equality: LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025*.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0698>

- 6.11. Støtte NGO'er, der arbejder med og for LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser
- 6.12. Integrere organisationer, der repræsenterer LGBTIQ-borgere med funktionsnedsættelser i generelle råd for personer med funktionsnedsættelser
- 6.13. Inkludere problematikker for LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser i problematikker diskuteret i kommunale netværk, sparringsgrupper, handlingsgrupper eller fokusgrupper dedikeret til borgere med funktionsnedsættelser
- 6.14. Skabe opmærksomhed omkring LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser, deres liv, erfaringer, mangfoldige seksuelle identiteter og kønsidentiteter og seksualiteter samt den intersektionelle diskrimination, de møder
- 6.15. Skabe opmærksomhed omkring de barrierer og den eksklusion, som LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser møder i LGBTIQ-miljøer
- 6.16. Opfordre og understøtte LGBTIQ-centre i at gøre deres rum og tjenester inkluderende for LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser
- 6.17. Opfordre og støtte arrangementer og aktiviteter for LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser i etablerede LGBTIQ-centre og -strukturer
- 6.18. Opfordre og støtte projekter og arrangementer med henblik på udveksling mellem LGBTIQ-borgere med og uden funktionsnedsættelser
- 6.19. Støtte grupper af LGBTIQ-borgere med funktionsnedsættelser
- 6.20. Tilbyde tjenester og formater, der empowerer LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser
- 6.21. Sørge for positiv repræsentation af LGBTIQ-personer med funktionsnedsættelser

Eksempel på gode fremgangsmetoder

Agere vært for en Intersektionel Konference om LGBTIQ og Handicap i Rådhuset

Samfundet afbilder typisk LGBTIQ-personer som hvide, sunde, middelklasse og funktionsdygtige, men queer personer har også forskellige fysiske evner, aldre, etniske eller socioøkonomiske baggrunde. Selvom alle disse aspekter bidrager til udviklingen af personlig identitet og kan forårsage problemer, bliver de ofte overset selv af LGBTIQ-miljøet. I 2017 organiserede Antidiskriminationsenheden for LGBTIQ-emner i Wien (WASSt – Wiener Antidiskriminierungsstelle für LGBTIQ) sin årlige internationale konference i Wien Rådhus med emnet "Intersektionalitet - LGBTIQ og Handicap". Konferencen fokuserede på LGBTIQ'ere, der lever med funktionsnedsættelser. Konferencen inkluderede deltagere og oplægsholdere med funktionsnedsættelser, var fuldt tilgængelig, simultantolket til Østrigsk Tegnsprog og tilbød kommunationsstøtte og grafisk optagelse for personer med indlæringsvanskeligheder.

Wien

Svarer til tiltag: 6.9

7. Kulturel mangfoldighed og indvandring

Den kulturelle mangfoldighed i urbane samfund er en berigelse af deres fællesskab. Dog kan forskellige kulturelle og religiøse idéer også forårsage konflikter for borgere. LGBTIQ-personer, der er medlemmer af etniske minoriteter eller som har indvandrerbaggrund, møder ofte intersektionel diskrimination.¹ Afvist både i LGBTIQ-miljøer af racistiske eller fremmedfjendske attituder og i etniske miljøer for at være LGBTIQ må de håndtere eksklusion og isolation. Holdninger i ekstreme grene af nogle religioner såsom kristendom eller islam udsætter dem for udstødelse fra deres familier og samfund, hjemløshed, tvangsægteskab, omvendelsesterapi eller æresdrab.

Lokale autoriteter må adressere disse problematikker i deres kommuner, skabe opmærksomhed både i forskellige LGBTIQ-miljøer såvel som kulturelle og religiøse miljøer for at skabe et inkluderende samfund og sørge for intervention og støttestrukturer.

I over 70 lande verden over bliver LGBTIQ-personer stadig forfulgt, straffet eller dræbt, hvilket tvinger mange til at flygte og søge asyl i lande, der ikke kriminaliserer deres seksuelle identitet eller kønsidentitet. Den diskrimination, forfølgelse og vold, disse personer har oplevet, efterlader dem ofte dybt traumatiserede. Indkvartering af asylansøgere, hvor LGBTIQ-flygtninge ofte bor sammen med andre homo- eller transfobiske flygtninge, udsætter dem regelmæssigt for mere vold. Situationen er endnu mere drastisk for trans, interkønnede og nonbinære flygtninge, der indkvarteres i kønsopdelte centre, der ikke matcher deres eget køn. Behovet for at skjule deres identitet ud af frygt for deres egen sikkerhed og de traumer, de har gennemgået, gør det ofte svært for LGBTIQ-flygtninge at oplyse om deres identitet og oplevelser i asylansøgningsprocessen – selvom disse er meget relevante faktorer for at de kan blive tildelt asyl. Desuden vil det personale, der arbejder med deres ansøgninger, muligvis udsætte dem for yderligere diskrimination eller afvise deres ansøgning på baggrund af manglende viden om de realiteter og komplekse situationer LGBTIQ-personer oplever i deres hjemlande.

Lokale autoriteter må sørge for trygge og sikre boligmuligheder for disse udsatte grupper, uddanne personale, der arbejder med flygtninge i at være opmærksomme på LGBTIQ-personer og tilbyde passende psykologisk og juridisk rådgivning. Lokale LGBTIQ-organisationer er ofte villige til at skabe støttestrukturer for LGBTIQ-flygtninge. Kommuner kan styrke dette civile engagement og bruge deres LGBTIQ-borgeres resurser ved at støtte disse strukturer.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

- 7.1. Skabe synlighed og accept af LGBTIQ-personer fra etniske, kulturelle eller religiøse minoriteter, fx gennem offentlige kampagner
- 7.2. Organisere eller støtte kampagner eller projekter, der fremmer og fejrer den kulturelle mangfoldighed blandt LGBTIQ-personer eller den seksuelle og kønsmæssige mangfoldighed blandt forskellige religiøse, kulturelle eller etniske miljøer eller den generelle mangfoldighed i kommunesamfundet
- 7.3. Støtte LGBTIQ BIPoC-grupper og projekter såsom peer-støttegrupper, empowerment-projekter m.m.
- 7.4. Støtte grupper og projekter for LGBTIQ-personer med indvandringsbaggrund, såsom peer-støttegrupper, empowerment-projekter m.m.

¹ European Union Agency for Fundamental Rights (2020) *A Long Way to Go for LGBTI Equality. EU-LGBTI II.* https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf

- 7.5. Skabe opmærksomhed omkring fremmedhad, racisme, diskrimination og eksklusion af LGBTIQ-personer fra forskellige etniske, kulturelle eller religiøse baggrunde i LGBTIQ-miljøet
- 7.6. Opfordre og støtte etablerede LGBTIQ-strukturer til at være mere inkluderende for LGBTIQ-personer fra forskellige etniske, kulturelle eller religiøse minoriteter
- 7.7. Opfordre og støtte arrangementer og aktiviteter for BIPOC LGBTIQ-personer LGBTIQ-personer med indvandringsbaggrund eller LGBTIQ-flygtninge i etablerede LGBTIQ-centre og -strukturer.
- 7.8. Opfordre og støtte projekter og arrangementer, der fremmer udveksling mellem LGBTIQ-borgere med forskellige etniske, kulturelle eller religiøse baggrunde
- 7.9. Arbejde med forskellige religiøse grupper og institutioner eller indvandrerorganisationer for at fremme accept af LGBTIQ-personer i deres fællesskaber
- 7.10. Skabe opmærksomhed og udvikle tiltag for at sikre en intersektionel tilgang i kommunal bevilling og en intersektionel bevidsthed hos kommunalt støttede institutioner og projekter
- 7.11. Skabe standarder eller checklister for grupper og institutioner bevilliget af kommunen for at sikre gensidig åbenhed og respekt, fx hos religiøse eller etniske organisationer over for LGBTIQ-personer eller hos LGBTIQ-organisationer over for personer med mangfoldige etniske, kulturelle eller religiøse baggrunde.
- 7.12. Tilbyde sikkerhedsstrukturer, såsom rådgivning, sikre boliger m.m. til LGBTIQ-borgere, der er i fare for omvendelsesterapi, tvangsægteskab, æresdrab, vold eller udstødelse baseret på religiøse eller kulturelle overbevisninger
- 7.13. Udvikle og tilbyde sikkerhedsinfrastruktur for LGBTIQ-flygtninge
- 7.14. Uddanne kommunalt personale, der arbejder med flygtninge omkring specifikke udfordringer, som LGBTIQ-flygtninge møder i deres hjemlande og indkvarteringer, for at klæde dem på til at hensigtsmæssigt håndtere og støtte LGBTIQ-flygtninge hvis nødvendigt
- 7.15. Uddanne personale på asylcentre og lignende, inklusive sikkerhedspersonale, for at klæde dem på til at hensigtsmæssigt håndtere og støtte LGBTIQ-flygtninge hvis nødvendigt
- 7.16. Skabe opmærksomhed hos, informere og uddanne andre interessenter og individer, der arbejder med flygtninge, såsom dommere, tolke, socialrådgivere og sundhedsfaglige
- 7.17. Implementere tiltag for at undgå vold mod LGBTIQ-flygtninge i indkvarteringer og herberger.
- 7.18. Sørge for sikker indkvartering af LGBTIQ-flygtninge
- 7.19. Udvikle processer, der lader LGBTIQ-par blive sammen, selv hvis de ikke har juridisk dokumentation på deres partnerskab, samt lader LGBTIQ-individer tilgå indkvartering, der svarer til deres kønsidentitet, selv hvis de ikke har nogen juridisk dokumentation af den kønsidentitet
- 7.20. Sørge for støttestrukturer såvel som juridisk og praktisk rådgivning til LGBTIQ-flygtninge
- 7.21. Sørge for adgang til specifikke sundhedsydelser såsom hormonterapi eller antiretroviral medicin for LGBTIQ-flygtninge
- 7.22. Sørge for psykologisk støtte og rådgivning til LGBTIQ-flygtninge
- 7.23. Støtte og finansiere NGO'er, der arbejder med og for LGBTIQ-flygtninge
- 7.24. Støtte grupper og projekter for LGBTIQ-flygtninge, såsom peer-støttegrupper, empowermentgrupper m.m.

Eksempler på gode fremgangsmetoder

#RICHTIGHIER – Skiltekampagne for at øge accept af LGBTI-migranter

Köln har implementeret en offentlig skiltekampagne, der portrætterer tre forskellige LGBTI-personer fra Köln med en migrantbaggrund. Hvert skilt inkluderer deres portræt, deres fornavn og en tagline. Disse skilte dækker fire aspekter: Deres seksuelle identitet, deres fødested uden for Tyskland (fx Beirut, Luanda, Lahore), men hvordan de nu føler sig hjemme i Köln; tre ting, de holder af, der er typisk for deres hjemland (fx hummus, Punjabi beats); og tre ting typisk for Köln (fx Köln Festival, grill ved Rhinen). De inkluderer også sloganet "Min By" på 15 forskellige sprog og hashtagget #richtighier ("rigtigt her"). Målet for denne kampagne er at øge synligheden og accepten af LGBTI-indvandrere i Kölns befolkning, inklusive byens andre indvandremiljøer. Kommunen finansierer projektet, tager endeligt ansvar for indholdet og sørger for at skiltene bliver hængt op.

Köln

Svarer til tiltag: 7.1

Berlinmodellen for støtte til LGBTIQ-flygtninge

Berlin anerkender, at LGBTIQ-flygtninge tilhører en særligt sårbar gruppe og har et særligt behov for beskyttelse. Derfor har Berlin udviklet "Berlinmodellen for støtte af LGBTIQ-flygtninge" for at tilbyde udførlig støtte til LGBTIQ-flygtninge. Denne støtteinfrastruktur består inter alia af et dedikeret herberg for LGBTIQ-flygtninge samt specifikke tiltag implementeret af civilsamfundspartnere af LGBTIQ-miljøet og finansieret af Berlin. Disse inkluderer rådgivningstjenester, empowermentstrukturer, oprettelse af selvhjælpsgrupper og uddannelse for ledere og personale i flygtningeherberger samt andre handlinger, der fremmer tryghed og beskyttelse.

Berlin

Svarer til tiltag: 7.13

Sikre sikker husning af unge LGBTIQ-flygtninge

Paris har bevilliget et 3-årigt forskningsprojekt af sammenslutningen BASILIADE for at undersøge den sårbare gruppe af unge LGBTIQ-indvandreres behov. BASILIADE identificerede og anmodede 43 unge mennesker om at deltage i programmet. Deltagerne udtrykte deres primære behov for tryk husning for at komme ovenpå igen og derefter tage vare på deres sundhed, finde et arbejde osv. På baggrund af disse resultater foreslog BASILIADE en model bestående af delte, samkønnede lejligheder forbundet til et netværk af sociosanitære professionelle. Kommunen bruger dens relationer med sociale udlejere til at hjælpe BASILIADE med at skaffe disse boliger – indtil videre eksisterer 50 lejligheder til unge LGBTIQ-indvandrere – og finansierer BASILIADEs støtte til disse unge indvandrere. Dette gør kommunen i stand til at tilbyde mere tryk og beskyttelse til LGBTIQ-personer. Målet er at øge antallet af boliger til unge LGBTIQ-indvandrere til 100 steder i år 2026.

Paris

Svarer til tiltag: 7.18

8. Socialt Udsatte og Sårbare

Som ansvarlige for deres borgeres velfærd, tilbyder kommuner typisk en række ydelser og støttestrukturer til borgere, der oplever social udsathed eller resurssvaghed, såsom sociale ydelser og socialrådgivning. Disse inkluderer forebyggende indsatser, økonomisk støtte, rådgivning, herberger og boliger for personer i risiko for fattigdom eller gæld, arbejdsløshed, stofmisbrug, vold i hjemmet, hjemløshed m.m.

LGBTIQ-personer lider disproportionalt mere under denne slags social udsathed. Ifølge Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettighedsers seneste rundspørge har hver tredje LGBTIQ-person – og hele hver anden trans- eller interkønnede respondent – problemer med at få tingene til at løbe rundt.¹ Der er mange bidragende faktorer til dette og mange udfordringer, LGBTIQ-personer møder, når de forsøger at få adgang til socialhjælp. Socialarbejdere er ofte ikke forberedte på at håndtere LGBTIQ-klienter og ved kun lidt om deres levede virkelighed eller LGBTIQ-specifikke faktorer, der bidrager til social udsathed. Generelle sociale støttestrukturer og –faciliteter kan ofte ikke tage sig af LGBTIQ-personer, mens de strukturer, der specifikt adresserer LGBTIQ-risikogrupper og –situationer simpelthen ikke eksisterer.

Kommuner, der stræber efter at forbedre alle deres borgeres liv ved at implementere forebyggende tiltag for risikogrupper og yde støtte til sårbare, må tage højde for de specifikke årsager til, at LGBTIQ-personer er en mere sårbar gruppe, identificere hvor LGBTIQ-personer bliver tabt i deres sociale systemer og gøre deres strukturer og personale i stand til at hjælpe LGBTIQ-borgere.

De problematikker, som kommuner må adressere på dette politikområde, overlapper i høj grad med andre politikområder såsom *Sundhed* og *Arbejde*, på grund af muligheden for gensidig påvirkning, samt *Unge* og *Ældre*, da disse grupper er i højere risiko for henholdsvis ungdomshjemløshed og alderdomsfattigdom.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

- 8.1. Uddanne kommunalt ansatte og socialrådgivere m.fl. om LGBTIQ-personer, den øgede risiko for social sårbarhed hos LGBTIQ-personer og de udfordringer, LGBTIQ-personer møder, når de forsøger at tilgå støttestrukturer
- 8.2. Skabe opmærksomhed hos, informere og tilbyde uddannelse til andre organisationer og institutioner, der støtter socialt sårbare
- 8.3. Skabe opmærksomhed hos, informere og tilbyde uddannelse til personale ved lokale hjælpelinjer
- 8.4. Drive eller finansiere specifikke LGBTIQ-hjælpelinjer
- 8.5. Støtte og finansiere NGO'er, der arbejder med LGBTIQ-personer, er oplever social udsathed og sårbarhed
- 8.6. Tilbyde uddannelse til personale ved specifikke rådgivningstjenester eller –centre, fx for sexarbejdere, personer udsat for vold i hjemmet eller misbrug med henblik på at være LGBTIQ-inkluderende

¹ European Union Agency for Fundamental Rights (2020) *A Long Way to Go for LGBTI Equality. EU-LGBTI II*.

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf

- 8.7. Drive eller støtte organisationer, der udvikler uddannelsesmateriale til socialrådgivere, psykologer m.m.
- 8.8. Udvikle og tilbyde støttestrukturer til LGBTIQ-personer i akutte nødsituationer
- 8.9. Skabe opmærksomhed hos, informere og tilbyde uddannelse til ledelse og personale i kvindeherberger omkring at være tilgængelige for transkvinder, nonbinære eller andre LGBTIQ-personer, hvis kønsudtryk kan ses som kønsnonkonformt
- 8.10. Sørge for tryk indkvartering til LGBTIQ-personer i akutte nødsituationer, hvor etablerede strukturer ikke kan huse dem, fx nonbinære personer, der ikke kan tilgå kvindeherberger, eller hvor der ikke findes eksisterende strukturer, fx unge mænd, der ikke kan tilgå hverken unge- eller kvindeherberger
- 8.11. Sørge for tryk indkvartering og nødherberger til hjemløse LGBTIQ-personer
- 8.12. Sørge for LGBTIQ-inkluderende støttestrukturer og rådgivning til hjemløse LGBTIQ-personer
- 8.13. Støtte og finansiere særlige programmer og støttecentre til hjemløse LGBTIQ-personer
- 8.14. Tilbyde LGBTIQ-inkluderende støttestrukturer og rådgivning til LGBTIQ-personer, der oplever økonomiske udfordringer, fattigdom eller gæld
- 8.15. Tilbyde økonomisk støtte til LGBTIQ-personer, der oplever økonomiske udfordringer og som forsøger at tilgå LGBTIQ-støttecentre, rådgivningscentre, peer-støttegrupper, LGBTIQ-centre, LGBTIQ-ungdomscentre, sundhedsaftaler, terapi m.m., fx ved at dække udgifter til offentlig transport
- 8.16. Tilbyde økonomisk støtte til medicinsk behandling til LGBTIQ-personer, der oplever økonomiske udfordringer, fx til hormonterapi, antiretroviral medicin
- 8.17. Tilbyde gratis adgang til hygiejneprodukter til alle på offentlige toiletter eller til borgere, der oplever økonomiske udfordringer, uanset antaget køn, fx på offentlige toiletter for alle køn eller uden at stille spørgsmålstejn ved modtagerens køn
- 8.18. Tilbyde gratis adgang til seksuel sundhedsrelaterede resurser og prævention, såsom barrieremidler, pre-exposure prophylaxis (PrEP) m.m. til LGBTIQ-personer, der oplever økonomiske udfordringer
- 8.19. Tilbyde LGBTIQ-inkluderende støttestrukturer og rådgivning til LGBTIQ-personer, der kæmper med stofmisbrug
- 8.20. Skabe opmærksomhed hos, informere og tilbyde uddannelse til stofmisbrugscentre, hospitaler m.m. omkring hensigtsmæssig behandling af LGBTIQ-personer og specifikke LGBTIQ-relaterede risikofaktorer for afhængighed
- 8.21. Tilbyde støtte eller støtte og finansiere organisationer, der tilbyder støtte til LGBTIQ-sexarbejdere, der er ufrivilligt tvunget ud i sexarbejde
- 8.22. Adressere de underliggende årsager til den sociale udsathed, som LGBTIQ-personer oplever – fx arbejdsløshed, fattigdom (især alderdomsfattigdom), gæld, hjemløshed (især ungdomshjemløshed), stofmisbrug og -afhængighed, ufrivilligt sexarbejde, vold i hjemmet – deres højere risiko for at opleve den, samt den lavere sandsynlighed for, at de opsøger eller modtager tilstrækkelig hjælp
- 8.23. Skabe platforme som netværk, sparringsgrupper og kvalitetscirkler for at adressere disse problematikker lokalt
- 8.24. Skabe opmærksomhed omkring disse problematikker gennem offentlige kampagner m.m.

Eksempel på gode fremgangsmetoder

Klargøring af støttestrukturer til hjemløse personer til personer med mangfoldige kønsidentiteter

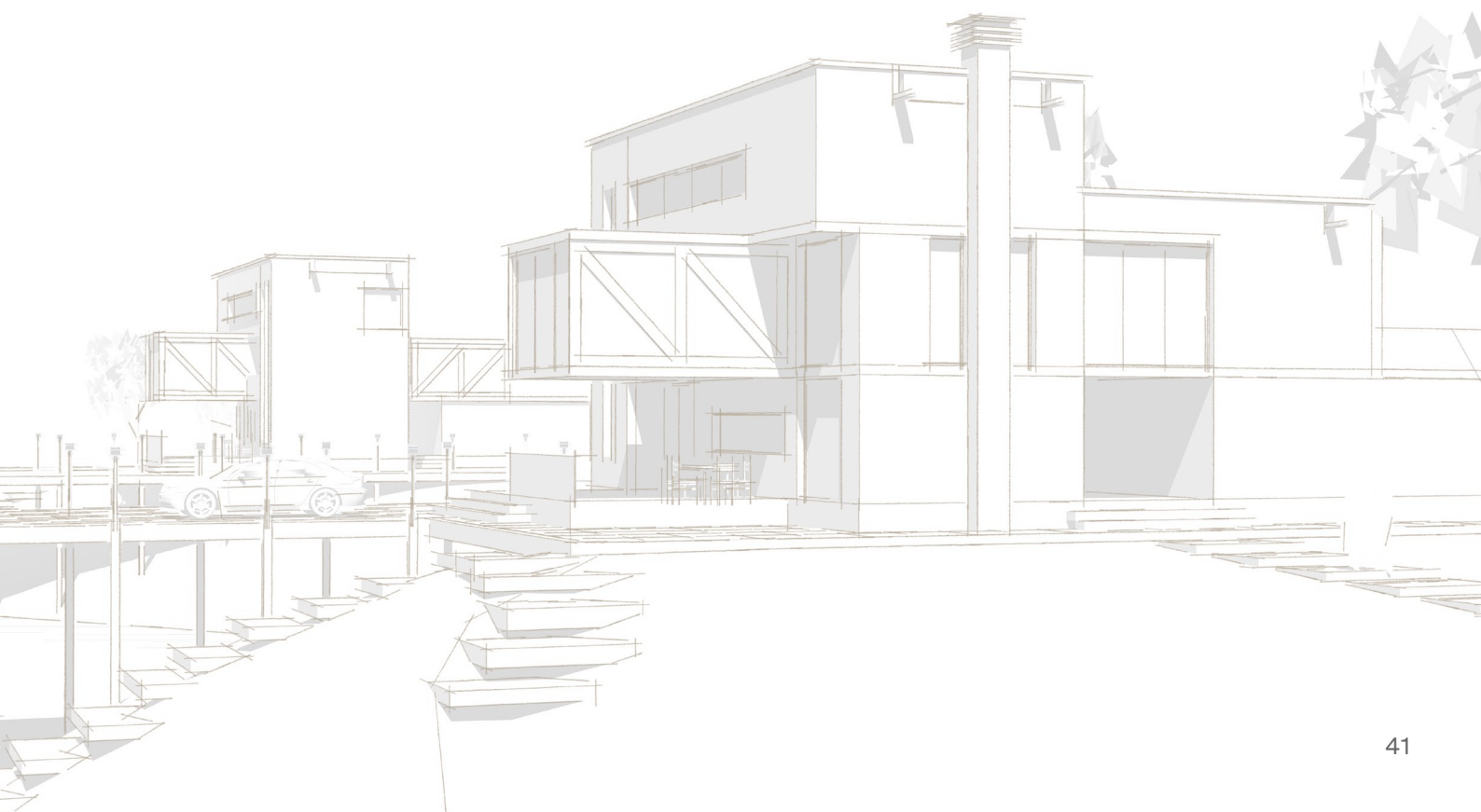
Flere tilfælde af, at eksisterende støttestrukturer ikke har været beredte på at hjælpe hjemløse transpersoner, gjorde Hannover opmærksom på behovet for LGBTIQ-inkluderende strukturer. En arbejdsgruppe har identificeret nødvendige tiltag i de to tjenesteområder socialarbejde og indkvartering. Socialrådgivere vil modtage uddannelse i at blive bevidste om de specifikke udfordringer, hjemløse LGBTIQ-personer møder, og opnå evnerne til bedre at hjælpe dem. Inden for kommunens støttestruktur tilbydes indkvartering i op til et år. For at tilbyde dette til transpersoner og nonbinære, der ofte er udsat for konflikter eller vold i gruppehjem, blev et antal enpersonslejligheder sat af til denne specifikke gruppe. For at sikre tryghed for transpersoner og nonbinære i nødherberger for flere personer, der er tilgængelige natten over eller i weekenden indtil borgere kan tilgå det egentlig støttesystem, er byen ved at tilføje en modulær løsning med en suite-faciliteter.

Hannover

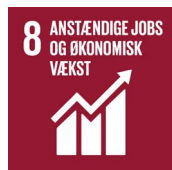
Svarer til tiltag: 8.1

Svarer til tiltag: 8.11

9. Arbejde

LGBTIQ-personer møder høje niveauer af diskrimination både på arbejdsmarkedet og arbejdspladsen. Statistikker viser, at demografien af LGBTIQ-personer oplever mere arbejdsløshed sammenlignet med hele befolkningen. En betydelig del af LGBTIQ-arbejdsstyrken skjuler stadig deres identitet på deres arbejdsplads – og dermed vigtige dele af deres liv, der normalt deles i en arbejdssammenhæng – ud af frygt for diskrimination eller afvisning.¹

Transpersoner er særligt påvirkede af dette. Den tid, de har brug for at tage uden for arbejde relateret til deres transition, skaber huller i deres CV'er og putter dem i en ufordelagtig situation. Arbejdsgivere vil ofte ikke ansætte personer, de opfatter som kønsnonkonforme, eller de vil afbryde deres eksisterende kontrakter. Hvis ikke de er direkte fjendtlige, er arbejdsgivere ofte ikke i stand til at håndtere ansatte, hvis køn er nonbinært eller under forandring, på en hensigtsmæssig måde, hvilket udsætter den ansatte for stigmatisering og diskrimination fra deres leder, kolleger eller kunder. Som arbejdsgivere må lokale administrationer aktivt bekæmpe diskrimination blandt deres ansatte og etablere en arbejdskultur karakteriseret af respekt og værdsættelse af mangfoldighed. De kan påvirke andre arbejdsgivere i en positiv retning ved at agere godt eksempel eller ved at inkorporere standarder i enhver kontrakt de indgår med udbydere. Der er mange indsatser, som kommuner kan gøre – lige fra at skabe opmærksomhed omkring emnet gennem kampagner til at støtte specifikke mentorprogrammer – for at forbedre arbejdssituationen for LGBTIQ-personer i deres område.

Politikområdet *Arbejde* er forbundet til politikområdet *Unge* og spørgsmålet om et LGBTIQ-venligt uddannelsesmiljø, da mange LGBTIQ-unge, der møder diskrimination eller et fjendtligt miljø i skolen præsterer dårligt eller dropper ud, og dermed ikke opnår den fornødne uddannelse for at få en ordentlig ansættelse. *Arbejde* og arbejdsløshed har tydeligvis også en påvirkning på, og bliver påvirket af, *Social Udsathed og Sårbarhed* samt *Sundhed*.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

- 9.1. Adressere LGBTIQ-arbejdsløshed og dens underliggende årsager, LGBTIQ-diskrimination på arbejdsmarkedet og arbejdspladsen
- 9.2. Skabe platforme som netværk, sparringsgrupper, kvalitetscirkler med relevante interessenter for at adressere disse problemer lokalt
- 9.3. Skabe opmærksomhed omkring disse problematikker gennem offentlige kampagner m.m.
- 9.4. Skabe opmærksomhed hos, informere og tilbyde uddannelse til lokale jobcentre
- 9.5. Blive en LGBTIQ-inkluderende arbejdsgiver og agere godt eksempel for andre lokale arbejdsgivere
- 9.6. Kommunikere virksomhedsværdier og en arbejdskultur for den lokale administration, der eksplicit værdisætter mangfoldigheden i dens stab inklusive LGBTIQ-personale

¹ SCHRAEPEN, Tom. BRUEGEL (2022) *Do LGBTQIA+ People Face EU Labour Market Discrimination?* <https://www.bruegel.org/blog-post/do-lgbtqia-people-face-eu-labour-market-discrimination>
SEARS, Brad; C. MALLORY; A. R. FLORES and K. J. CONRON. UCLA (2021) *LGBT People's Experiences of Workplace Discrimination and Harassment*.
<https://williamsinstitute.law.ucla.edu/publications/lgbt-workplace-discrimination/>
McKinsey (2020) *LGBTQ+ Voices. Learning from Lived Experiences*.
<https://www.mckinsey.com/capabilities/people-and-organizational-performance/our-insights/lgbtq-plus-voices-learning-from-lived-experiences#/>

- 9.7. Deltage i professionelle netværk for LGBTIQ-inkluderende arbejdsgivere og lære af andre arbejdsgivere
- 9.8. Underskrive hensigtserklæringer for LGBTIQ-inkluderende arbejdsgivere
- 9.9. Repræsentere virksomhedsværdierne LGBTIQ-mangfoldighed og -inklusion i virksomhedskommunikation, dvs. bruge sprog, der inkluderer alle køn, LGBTIQ-personer, -forhold og -familier i talt, skriftligt og billedligt sprog.
- 9.10. Påtage sig en nultolerancekultur over for diskrimination af personale baseret på deres seksuelle identitet, kønsidentitet eller kønsudtryk
- 9.11. Inkludere diskrimination mod LGBTIQ-personale i administrationens antidiskriminationsretningslinjer
- 9.12. Sørge for strukturer, der gør det nemt at rapportere tilfælde af LGBTIQ-diskrimination blandt personale anonymt
- 9.13. Sørge for procedurer til at undersøge rapporterede tilfælde og implementere passende sanktioner eller indgreb
- 9.14. Tilbyde rådgivning, coaching eller mediering til LGBTIQ-ansatte udsat for diskrimination
- 9.15. Tilbyde fuld juridisk assistance til LGBTIQ-ansatte udsat for diskrimination
- 9.16. Skabe opmærksomhed hos og uddanne kommunal ledelse, personale og trainees omkring virksomhedsværdier, udfordringer for LGBTIQ-ansatte, mulige former for diskrimination på arbejdspladsen og hvordan man hensigtsmæssigt og respektfuldt håndterer LGBTIQ-ansatte
- 9.17. Tilbyde retningslinjer og en kontaktperson i administrationen til at hjælpe ledere og ansatte med at håndtere specifikke behov eller mulige konflikter i relation til ansattes seksuelle identitet, kønsidentitet eller kønsudtryk
- 9.18. Etablere retningslinjer for specifikke situationer, LGBTIQ-personer kan komme ud for på arbejdspladsen, hvor relevante love endnu ikke eksisterer, såsom: barsel for LGBTIQ-forældre; orlov i forbindelse med kønsbekræftende kirurgi for transkønnede ansatte; frit valg mellem kønnede uniformer; mulighed for at ændre navn, tiltaleform, e-mailadresse m.m. til ansatte, der underretter om et skift i kønsidentitet (transitionsretningslinjer)
- 9.19. Etablere en virksomhedskultur, der omfavner LGBTIQ-mangfoldighed, fx ved at etablere et LGBTIQ-personalenetværk eller deltage i den lokale Prideparade som virksomhed og invitere alle ansatte til at deltage
- 9.20. Uddanne HR-afdelingen omkring LGBTIQ-diskrimination i rekrutteringsprocesser
- 9.21. Dele jobopslag på platforme og deltage i jobmesser målrettet LGBTIQ-personer
- 9.22. Skabe særlige rekrutterings- eller traineeprogrammer for grupper, der er særligt udsatte for arbejdsløshed såsom transpersoner og nonbinære
- 9.23. Deltage i supervision for LGBTIQ-inkluderende arbejdsgivere
- 9.24. Ansøge om priser for LGBTIQ-inkluderende arbejdsgivere
- 9.25. Lave standarder eller antidiskriminationsklausuler for LGBTIQ-inkluderende arbejdsgivere og inkludere dem i alle kontrakter med partnere og tjenesteudbydere for kommunen

- 9.26. Skabe opmærksomhed hos, informere og tilbyde uddannelse til lokale arbejdsgivere omkring udfordringer, LGBTIQ-ansatte møder, LGBTIQ-diskrimination i rekrutteringsprocesser og på arbejdspladsen samt mulige forebyggelsesmetoder og hvordan man hensigtsmæssigt og respektfuldt håndterer LGBTIQ-ansatte
- 9.27. Opfordre lokale arbejdsgivere til at blive LGBTIQ-inkluderende arbejdsgivere
- 9.28. Arbejde sammen med fagforeninger om at opfordre arbejdsgivere til at blive LGBTIQ-inkluderende arbejdsgivere
- 9.29. Give incitamenter til arbejdsgivere, der gerne vil blive LGBTIQ-arbejdsgivere og som ansætter LGBTIQ-personer
- 9.30. Uddele certifikater eller mærkater til LGBTIQ-inkluderende arbejdsgivere
- 9.31. Skabe eller støtte netværk, der fremmer udveksling og uddannelse for LGBTIQ-inkluderende arbejdsgivere, jobcentre og andre interessenter
- 9.32. Organisere eller støtte arrangementer eller konferencer om LGBTIQ-inkluderende arbejdspladser og rekrutteringspolitikker for lokale arbejdsgivere
- 9.33. Skabe opmærksomhed omkring grupper af LGBTIQ-personer, der er særligt udsatte for arbejdsløshed og diskrimination på arbejdspladsen, såsom transpersoner og nonbinære, og normalisere transpersoner og nonbinære på arbejdspladsen, fx gennem offentlige kampagner og omrejsende udstillinger
- 9.34. Skabe særlige rekrutterings- eller traineeprogrammer i byen til grupper, der er særligt udsatte for arbejdsløshed såsom transpersoner og nonbinære og støtte virksomheder, der hyrer transpersoner eller nonbinære, fx ved at finansiere et års løn
- 9.35. Foretage og udgive periodiske reviews af LGBTIQ-inklusion blandt lokale arbejdsgivere

Eksempler på gode fremgangsmetoder

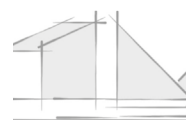
Tiltag for at støtte transkønnede ansatte

Som et af tiltagene i dens LGBTIQ-handlingsplan, sigter Paris efter at facilitere levevilkårene for transpersoner. Baseret på en rundspørge udført af NGO'en Acceptess-T omkring "Modtagelse af Transpersoner i Offentlige Tjenester i Paris" og intern træning har byen udviklet flere tiltag for at håndtere transpersoner hensigtsmæssigt som arbejdsgiver. Siden 2022 har HR-afdelingen anerkendt det korrekte navn og den korrekte tiltaleform for transpersoner så snart de har anmodet om det, uden at skulle vente på et nyt civilstatuscertifikat. En specialiseret folder hjælper administrative ledere med at støtte deres ansatte under deres transition. Bevidsthedsworkshops for teams med en transkønnet medarbejder er også tilgængelige. Kommunen har også bevilliget udviklingen af et e-læringsseminar for at skabe opmærksomhed omkring transpersoner. Seminaret er lanceret på Trans Visibility Day 2023 og gratis tilgængeligt for alle.

Paris

Svarer til tiltag: 9.18

Tilføjelse af ikke-diskriminationsklausul til samarbejdskontrakter

Brugge ser forskelle mellem mennesker som en styrke og en berigelse af samfundet. Selvom diskrimination, chikane, hadbeskeder og hadforbrydelser er straffbare, anerkender kommunen at de desværre alligevel sker, selv i Brugge. Kommunen ønsker at bruge sin indflydelse til at tackle disse problemer i det bredere samfund og hjælpe med at etablere diskriminationsfrie arbejdspladser over hele byen. Derfor har den tilføjet en ikke-diskriminationsklausul til alle kontrakter, retningslinjer og aftaler som bystyret indgår med sammenslutninger, organisationer, projekter osv. Dette er en obligatorisk tilføjelse godkendt af Byrådet. Alle organisationer, sammenslutninger og tjenesteudbydere, der indgår aftale med kommunen bedes om at sprede ordet om ikke-diskriminationsklausulen i deres egne organisationer og at følge den. Mangel på overholdelse fører til afbrydelse af samarbejdet. Tiltaget følges af en kampagne om emnet, der inkluderer plakater og materialer på sociale medier.

Brugge

Svarer til tiltag: 9.25

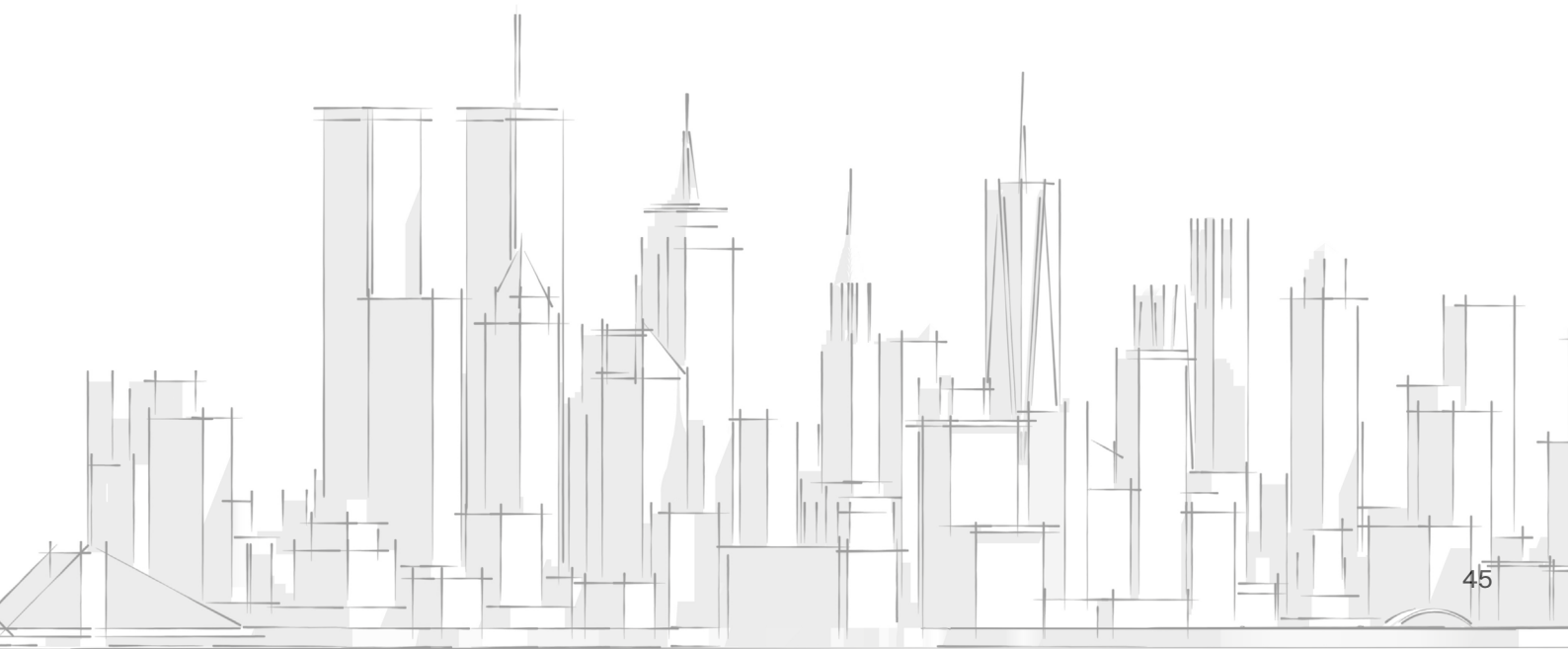
CERTIFIKAT LGBT-VENLIG – Uddannelse og certificering for arbejdsgivere og virksomheder

I et forsøg på at skabe opmærksomhed omkring LGBTIQ-rettigheder har Ljubljana skabt certifikatet LGBT-venlig (Certifikat LGBT prijazno). Målet er at skabe et miljø, der er fordelagtigt for alle i et arbejdsmiljø, inklusive kunder. Baseret på forskning i LGBTIQ-ansatte og -kunders behov, udført af en lokal NGO, er et uddannelsesmodul til organisationer og virksomheder blevet udviklet. Ledelsespersonale i organisationer og virksomheder deltager i det fire timer lange seminar, udført af forskellige NGO'er, og forpligter sig på at dele den viden med deres kolleger. Til den årlige reception tildeler Ljubljanas borgmester certifikatet til de organisationer, der succesfuldt har gennemført uddannelsesmodulet, i form af et charter. De nycertificerede modtager også LGBT-venlige klistermærker og plakater til at udstille.

Ljubljana

Svarer til tiltag: 9.30

10. Sikkerhed

LGBTIQ-borgere er i høj risiko for chikane og vold på grund af deres seksuelle identitet, kønsidentitet eller kønsudtryk. I deres seneste LGBTIQ-rundspørge fandt Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, at 58% af respondenter siger, at de har oplevet chikane, stødende eller truende situationer – inklusive hændelser af seksuel natur – på arbejde, på gaden, på offentlig transport, i butikker, på internettet osv. Selvom mange LGBTIQ-personer bliver ofre for hadforbrydelser, er det kun få, der melder disse sager til politiet: kun 10% anmeldte chikane og kun 14% anmeldte tilfælde af fysiske eller seksuelle overgreb.¹ Mange LGBTIQ-personer – særligt dem, der tilhører mere sårbare grupper inden for LGBTIQ-miljøet, såsom LGBTIQ-personer fra etniske minoriteter, med uafgjort borgerstatus, sexarbejdere m.m. – frygter, at deres sager ikke vil blive taget seriøst eller at de vil blive udsat for yderligere diskrimination eller ligefrem chikane fra politiet. LGBTIQ-personer møder også andre utrygge situationer og voldelige handlinger såsom vold i hjemmet, men mange støttestrukturer og rådgivningstjenester anerkender ikke deres oplevelser.

Den Europæiske Kommission har identificeret dette politikområde som et af de primære områder for den Europæiske Union og dens Medlemsstater at adressere for at fremme LGBTIQ-ligestilling.² Men der er mange tiltag, der også kan tages på lokalplan. Lokale autoriteter og politiet må skabe en nultolerancekultur over for hadforbrydelser af enhver slags. De må anerkende hadforbrydelser på baggrund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika (SOGIESC), uddanne politi i at håndtere LGBTIQ-borgere hensigtsmæssigt, sørge for strukturer til at anmelde hadforbrydelser, som LGBTIQ-ofre kan tilgå uden frygt og sikre at dataet bliver indsamlet og behandlet. Kommuner bør også tilbyde støtte- og rådgivningsstrukturer, der er forstående over for LGBTIQ-ofre for hadforbrydelser eller vold i hjemmet.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

- 10.1. Skabe platforme såsom netværk, sparringsgrupper, fokusgrupper eller handlingsgrupper med politiet og andre relevante lokale interessenter for at adressere problemer med vold og hadforbrydelser mod LGBTIQ-personer
- 10.2. Anerkende og officielt registrere hadforbrydelser på basis af seksuel identitet, kønsidentitet eller kønsudtryk som hadforbrydelser
- 10.3. Sørge for strukturer for nemt at anmelde tilfælde af hadforbrydelser mod LGBTIQ-personer
- 10.4. Retsforfølge anmeldte sager om hadforbrydelser mod LGBTIQ-personer
- 10.5. Dokumentere og overvåge tilfælde af hadforbrydelser mod LGBTIQ-personer
- 10.6. Udgive periodevis overvågningsrapporter om vold og hadforbrydelser mod LGBTIQ-personer
- 10.7. Inkludere spørgsmål og tal om vold og hadforbrydelser mod LGBTIQ-personer i periodiske sikkerhedsundersøgelser i kommunen

¹ European Union Agency for Fundamental Rights (2020) *A Long Way to Go for LGBTI Equality. EU-LGBTI II*.

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf

² European Commission (2020) *Union of Equality: LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025*.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0698>

European Commission (2017) *List of Actions to Advance LGBTI Equality*.

https://commission.europa.eu/system/files/2017-06/lgbti-actionlist-dg-just_en.pdf

- 10.8. Udføre eller støtte og finansiere forskning i de lokale erfaringer med vold mod LGBTIQ-personer
- 10.9. Analysere indsamlet data for at identificere højrisikolokationer, -situationer, -grupper m.m. og udvikle målrettede tiltag
- 10.10. Udpege en LGBTIQ-forbindelsesofficer eller kontaktperson i politiet til LGBTIQ-borgere
- 10.11. Skabe opmærksomhed hos, informere og uddanne politipersonale både om LGBTIQ-personer og hadforbrydelser mod dem, for at klæde politiet på til at behandle LGBTIQ-personer med respekt, genkende hadforbrydelser og støtte dem
- 10.12. Inkorporere bevidsthedstræning om LGBTIQ-personer og hadforbrydelser imod dem i pensum på politiakademier
- 10.13. Skabe eller støtte tryghedsalliancer eller -netværk inden for politistyrken for at bekæmpe hadforbrydelser mod LGBTIQ-personer
- 10.14. Skabe eller støtte netværk for LGBTIQ-politipersonale
- 10.15. Udpege en LGBTIQ-kontaktperson ved den offentlige anklager
- 10.16. Udvikle og implementere tillidsbyggende tiltag for at opbygge tillid hos LGBTIQ-personer og især særligt sårbare LGBTIQ-personer såsom sexarbejdere, ikke-hvide LGBTIQ-personer, LGBTIQ-personer uden dokumentation til at søge hjælp hos eller anmelde sager til politiet
- 10.17. Skabe opmærksomhed omkring hadforbrydelser mod LGBTIQ-personer i den generelle befolkning, fx gennem offentlige kampagner
- 10.18. Opfordre indgriben fra vidner og tilbyde træning i vidneindgreb
- 10.19. Udvikle eller støtte og finansiere antivold-projekter
- 10.20. Skabe eller støtte projekter, der samler relevante interessenter såsom politiet, private sikkerhedsfirmaer, offentlig transport, barer, klubber m.m. for at udvikle tiltag for et sikkert natliv
- 10.21. Tilbyde "sikkerhedsøer" i det offentlige rum, hvor LGBTIQ-borgere kan tage hen, opholde sig i et stykke tid eller bede om hjælp, hvis de føler sig utrygge
- 10.22. Arbejde med politiet for at sikre tryghed til LGBTIQ-arrangementer såsom lokale Prides eller festivaler
- 10.23. Skabe eller støtte kampagner og tilbyde information til LGBTIQ-personer om hadforbrydelser, deres rettigheder, hvor de kan anmelde hændelser eller få hjælp, fx gennem plakater, reklamer på offentlig transport, flyere, brochurer
- 10.24. Tilbyde en hjælpelinje til LGBTIQ-personer, der har været ude for eller ønsker at anmelde voldelige hændelser eller hadforbrydelser
- 10.25. Tilbyde eller støtte og finansiere organisationer, der tilbyder en støttestruktur og rådgivning til LGBTIQ-personer, der har været ude for vold eller hadforbrydelser
- 10.26. Støtte peer-støttegrupper eller NGO'er, der tilbyder peer-støtte
- 10.27. Tilbyde empowerment- og selvforsvarskurser til LGBTIQ-personer
- 10.28. Tage eksplicit afstand fra ekstreme højrefløjs- og andre radikale anti-LGBTIQ-grupper eller -bevægelser
- 10.29. Observere og støtte organisationer, der overvåger aktiviteter hos ekstreme højrefløjs- eller andre radikale anti-LGBTIQ-grupper eller -bevægelser

Eksempler på gode fremgangsmetoder

NATUURLIJK SAMEN – Rotterdam Sikkerhedsalliance for LGBTIQ-personer

Rotterdam er en aktiv partner i Rotterdam Sikkerhedsalliancen “Natuurlijk Samen”. Alliancen er dedikeret til LGBTIQ-personers sikkerhed og sigter efter at sikre et trygt levemiljø, uanset om det er i offentligheden, i nattelivet eller på offentlig transport. Sikkerhedsalliancen er et partnerskab mellem politiet, dets “Pink i Blåt”-politinetværk, det lokale antidiskriminationsembete RADAR, LGBTIQ-organisationer og andre NGO'er. Det fokuserer på tre primære områder: øge tryghedsfølelsen for LGBTIQ-personer og opfordre til at anmelde tilfælde af diskrimination; udveksle viden og skabe indsigt omkring sikkerhedssituationen samt belyse utrygge situationer; og rådgive og putte løsninger på agendaen. Partnerne mødes flere gange om året for at diskutere aktuelle begivenheder, trends og udviklinger. Sammen beslutter de, hvilket arbejde, der skal prioriteres i deres respektive netværk eller laver samarbejder for at nå besluttede mål.

Rotterdam

Svarer til tiltag: 10.1

Skabe infrastruktur for at støtte ofre for homo- og transfobi

For at hjælpe og støtte LGBTIQ-personer, der møder homofobisk og transfobisk vold og diskrimination, har Berlin indført forskellige tiltag, der supplerer hinanden. Et eksempel på dette er oprettelsen af en specialiseret rådgivningsinfrastruktur i et civilsamfund, hvor homofobisk eller transfobisk motiveret kriminalitet eller diskrimination kan anmeldes, og ofre tilbydes råd, ledsagelse og støtte. Desuden tilbyder særlige LGBTIQ-kontaktpersoner i Berlins Politi og hos Statsanklageren støtte og hjælp i forbindelse med officielle anmeldelser. Der gives særlig opmærksomhed til tillidsbyggende tiltag implementeret af Politiet og Statsanklageren, såsom at deltage i lokale begivenheder og besøge rådgivningscentre; samt at øge villigheden blandt ofre og vidner til at anmelde homo- og transfobiske hændelser, og dermed reducere det høje antal uanmeldte sager.

Berlin

Svarer til tiltag: 10.3

Svarer til tiltag: 10.10

Svarer til tiltag: 10.15

Svarer til tiltag: 10.25

Modvirke underrapportering af LGBTIQ-hadforbrydelser gennem alternative anmeldelser via miljøet

Baseret på de mange klager om dårlige oplevelser med politiet fra ofre for LGBTIQ-hadforbrydelser har Bruxelles Hovedstadsregion lanceret en rundspørge med det mål at forstå motivationerne bag underrapporteringen af hadforbrydelser. Det stod klart, at til trods for indsatser ved politiet for at gøre det nemmere at indgive en anmeldelse, såsom regelmæssige møder og bevidsthedstræning i politiet, var det sandsynligt at de mest sårbare LGBTIQ-personer, såsom sexarbejdere og personer uden dokumentation, aldrig ville opsøge politiet. Derfor implementerede Bruxelles et projekt omkring alternative anmeldelser gennem miljøet sammen med NGO'en RainbowHouse. Ofre for LGBTIQ-hadforbrydelser kan gå til RainbowHouse for at fortælle deres historie i trygge omgivelser til en person fra deres eget miljø og få yderligere hjælp, såsom assistance til at gå til politiet og hjælpetjenester. Bruxelles Hovedstadsregion sørger for analyse af de anmeldte sager og finansierer hele projektet.

Brüssel

Svarer til tiltag: 10.3

Udgivelse af data og analyser om LGBTIQ-hadforbrydelser

Bruxelles Hovedstadsregion udgiver rapporter, målrettet administrative autoriteter og den generelle offentlighed, hvor dataet om LGBTIQ-hadforbrydelser indsamlet af det ovenfor beskrevne projekt sættes i perspektiv med andre datakilder, såsom rundspørger, politistatistikker, ligestillingsorganer m.m. og videnskabelig litteratur. Anbefalinger i disse udgivelser sigter efter at reducere underrapporteringen af hadforbrydelser, forbedre dataindsamling og i sidste ende tilgodese hensigtsmæssig behandling af ofre. Den første analyse blev udgivet i 2022.

Brüssel

Svarer til tiltag: 10.6

LGBTIQ-politikontaktpersoner - Støttebetjente i politiet

Hamburg har permanent udpeget to LGBTIQ-politikontaktpersoner, der fungerer som støttebetjente for LGBTIQ-emner i politiet. De står blandt andet for regelmæssig køns- og seksualitetsmangfoldighedstræning på politistationer og specialafdelinger. Dette sikrer, at disse emner nu er en essentiel del af Hamburgs politis træning og videreuddannelse. LGBTIQ-politikontaktpersonerne rådgiver også LGBTIQ-institutioner, bistår personer udsat for hadforbrydelser og, hvis nødvendigt, følger op på sigtelser i straffesager.

Hamburg

Svarer til tiltag: 10.10

11. Infrastruktur og Det Offentlige Rum

En af de vigtigste opgaver for de lokale autoriteter er at sørge for den nødvendige infrastruktur, et sæt faciliteter og systemer, der tjener byen og gør urbane samfund i stand til at fungere. Dette inkluderer ikke kun den "hårde" infrastruktur i form af transport, kommunikation, vand og affaldshåndtering, men også at sørge for faciliteter for "blød" infrastruktur, såsom offentlige rum og bygninger, der muliggør, opretholder eller forbedrer samfundsmæssige levevilkår. Dette involverer konstruktion og vedligehold af faciliteter, der støtter den sociale infrastruktur, som skoler, parker og legepladser, sportsområder, hospitaler og offentlige sikkerhedsstrukturer.

Mange LGBTIQ-personer føler ikke, at de kan tilgå den offentlige infrastruktur lige så frit og trygt som andre. Mere end hver tredje LGBTIQ-responsent i rapporten fra den Europæiske Union angiver, at de føler sig diskrimineret imod når de går ud i offentligheden i deres fritid.¹ Taget mandateret om, at lokale autoriteter skal sørge for basal og social infrastruktur til alle deres borgere, i betragtning, må kommuner sørge for, at ethvert aspekt af denne infrastruktur er ligeligt og sikkert tilgængeligt for LGBTIQ-personer blandt dem.

Da dette politikområde beskriver den kommunale ydelse af den mest basale infrastruktur for alle deres andre tjenester, overlapper dette politikområde naturligvis med alle de andre politikområder, særligt *Sport og Fritid, Kultur og Historie og Sikkerhed*. Men det udgør også de nødvendige faciliteter for offentlige tjenester til *Familier, Unge og Ældre*, eller på områderne *Sundhed, Handicap og Inklusion, Kulturel Mangfoldighed og Indvandring* samt *Socialt Udsatte og Sårbare* og *Arbejde*. Derfor kan det give mere indsigt ind i at sørge for en LGBTIQ-inkluderende infrastruktur at kigge nærmere på disse politikområder.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

11.1. Gøre offentlige bygninger og bygningsinfrastruktur leveret af kommunen såsom rådhuset, biblioteker, museer, sportshaller, parker og legepladser m.m. tilgængelige og indbydende for LGBTIQ-borgere, eksempelvis ved at udstille mangfoldigheds- og ikke-diskriminationserklæringer, -klistermærker eller -symboler

11.2. Sørge for offentlige toiletter, omklædningsrum og bruserum til alle køn

11.3. Sørge for at offentlig transport er trygt tilgængelig for LGBTIQ-borgere

11.4. Implementere billige alternative former for transport for at sikre tryk offentlig transport for LGBTIQ-personer når og hvor tryk offentlig transport ikke findes, fx om natten eller i farligere eller fjernere områder af byen, såsom specifikke LGBTIQ-nattetaxier og billetter

11.5. Skabe opmærksomhed hos eller uddanne kommunalt personale, der arbejder med offentlig infrastruktur såsom personale i offentlig transport, offentlige bygninger, sikkerhedspersonale m.m. omkring at interagere med LGBTIQ-borgere på en hensigtsmæssig måde og støtte dem hvis nødvendigt

11.6. Skabe opmærksomhed og tilbyde uddannelse omkring LGBTIQ og mangfoldige kønsidentiteter og -udtryk for at hjælpe private infrastrukturudbydere såsom taxichauffører med at interagere med LGBTIQ-borgere på en hensigtsmæssig måde og støtte dem hvis nødvendigt

¹ European Union Agency for Fundamental Rights (2020) *A Long Way to Go for LGBTI Equality. EU-LGBTI II*. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf

- 11.7. Uddanne ledelse og personale i fængsler, institutioner for ungdomskriminelle m.m. til at håndtere mangfoldige seksuelle identiteter og kønsidentiteter blandt indsatte og besøgende på en hensigtsmæssig måde og være i stand til at håndtere potentielle konflikter
- 11.8. Tilbyde eller støtte LGBTIQ-miljøer i at finde passende lokaler til LGBTIQ-centre, LGBTIQ-ungdomscentre, LGBTIQ-rådgivningscentre m.m.
- 11.9. Implementere et værktøj til at rapportere ikke-LGBTIQ-inkluderende infrastruktur til kommunen
- 11.10. Støtte offentlige LGBTIQ-arrangementer, -demonstrationer eller -mindebegivenheder såsom den lokale Pride ved at tilbyde de offentlige faciliteter, midlertidigt lukke veje, om dirigere trafik, informere offentligheden, tilbyde nødvendige sikkerhedstiltag m.m.
- 11.11. Skabe opmærksomhed for LGBTIQ-borgere og specifikke dele af LGBTIQ-miljøet på særlige anledninger såsom den lokale Pride, Pridemåned, den Internationale Dag mod Homofobi, Bifobi, Interfobi og Transfobi, den Internationale Komme Ud Dag, Lesbisk Synlighedsdag, Transkønnedes Synlighedsdag og Opmærksomhedsuge, Interkønnedes Opmærksomhedsuge m.m. fx ved at hejse flag foran rådhuset eller andre offentlige bygninger eller oplyse offentlige bygninger i regnbuefaver m.m.
- 11.12. Markere LGBTIQ-mindedage såsom den Internationale Transkønnedes Mindetag, Interkønnedes Mindetag i offentlige rum og ved at flage med de respektive flag med sørgefarver eller på halv stang
- 11.13. Skabe permanent synlighed for LGBTIQ-borgere i det offentlige rum, fx med regnbuefodgængerfelter, regnbuebænke, homolyskryds, vægmalerier, installationer med offentlig LGBTIQ-kunst
- 11.14. Gøre lokal LGBTIQ-historie synlig i det offentlige rum, fx med mindesmærker eller informationsplancher
- 11.15. Aerkende historiske LGBTIQ-figurer i kommunen ved at inkludere dem når der navngives veje, pladser, skoler m.m.
- 11.16. Mangfoldiggøre byplanlægningen ved at tage højde for forskellige identiteter, levesituationer, arbejdsmodeller, fritidsopførsel, behov m.m.

Eksempler på gode fremgangsmetoder

Adgang til offentlige toiletter for alle køn

Heidelberg har udviklet et bæredygtigt koncept for at sikre offentlige kønsinklusive toiletter. Konceptet blev godkendt af Byrådet i februar 2022 og inkluderer retningslinjer til hvordan man realistisk kan implementere kønsneutrale toiletter som kommune. Med denne tilgang er Heidelberg en af de første tyske byer, der har integreret emnet ind i planlægningen af nye konstruktionstiltag. Fremover vil Heidelbergs Bygningsafdeling og byens LGBTIQ+-koordineringskontor i fællesskab beslutte behovet og mulighederne for at installere kønsneutrale toiletter i nye kommunale bygninger og renovationer.

Heidelberg

Svarer til tiltag: 11.2

Skabe opmærksomhed og synlighed omkring LGBTIQ-emner i det offentlige rum

Cork Byråd har arbejdet med mange interessenter for at sikre, at bybilledet inkluderer repræsentation af LGBTIQ-miljøer i det offentlige rum. Cork flager regelmæssigt med Prideflag på særlige anledninger, fx IDAHOBIT, Cork Pride, World AIDS Day. Disse ceremonier bruges til at øge synligheden i lokale nyhedsoutlets og sociale medier. Flagringer er vigtige og symbolske solidaritetsgestusser fra en by til dens LGBTIQ-borgere. Flag bliver dog også sænket igen efter en kort stund. Derfor har byen bevilliget og støttet permanente installationer, der indikerer til LGBTIQ-miljøet, at de ses og værdsættes i byen. På IDAHOBIT 2022 installerede Cork Byråd en regnbuefarvet glasbalustrade uden for hovedindgangen til civilkontorerne. Dette står som et kraftfuldt og synligt signal om, at byen indbyder og inkluderer alle. Dertil blev to regnbuefodgængerfelter installeret i midtbyen.

Cork

Svarer til tiltag: 11.11

Svarer til tiltag: 11.13

12. Sport og Fritid

At sørge for infrastruktur, resurser og adgang til sportsfaciliteter og fritidsaktiviteter er en tjeneste, som lokale autoriteter er forpligtiget til for at forbedre deres borgeres livskvalitet og skabe levbare samfund. Kommuner tilbyder typisk forskellige tjenester, lige fra at drive svømmehaller, træningscentre, sportsbaner, parker, biblioteker, lærings- og kulturcentre til at indgå aftaler med private faciliteter, udbydere eller sportsklubber. De tilbyder også kurser og rum, hvor man kan udøve fritidsaktiviteter. Disse støtter øger ikke kun byers levbarhed, men fremmer også uddannelse og livslang læring, skaber en følelse af fællesskab og påvirker borgeres velvære og sundhed i en positiv retning.

Desværre er LGBTIQ-personer ofte ekskluderet fra fritidsaktiviteter. Dette kan være fordi de ikke er repræsenterede eller anerkendt som en målgruppe, eller fordi de møder fjendtlighed, verbal eller fysisk vold, eller måske forhindrer strukturel diskrimination dem i at drage nytte af de samme tjenester.¹ Kommuner må evaluere deres fritidsmuligheder og tage tiltag, der sikrer alle deres borgere kan tilgå og drage nytte af deres tilbudte tjenester.

Dette politikområde overlapper naturligvis med politikområderne *Kultur og Historie samt Infrastruktur og Det Offentlige Rum*. Fritidsaktiviteter inkluderer at deltage i kulturelle arrangementer og kurser om kultur og historie, samt brug af offentlige parker og pladser, *sports- og legepladser*, kommercielle og gastronomiske områder samt kulturcentre. Indblik i de politikområder vil give mere indsigt i problematikker og mulige tiltag i politikområdet *Sport og Fritid*.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

- 112.1. Gøre eksisterende offentlige sportsfaciliteter tilgængelige for LGBTIQ-personer ved at uddanne personale
- 12.2. Udvide offentlige sportstilbud til at tilgodese LGBTIQ-specifikke behov
- 12.3. Skabe opmærksomhed omkring LGBTIQ-personer og diskrimination mod LGBTIQ-personer i sport blandt brugere og deltagere
- 12.4. Uddanne og støtte private sportsklubber i at være LGBTIQ-inkluderende
- 12.5. Støtte LGBTIQ-sportsklubber
- 12.6. Skabe offentlig opmærksomhed omkring LGBTIQ-diskrimination i sport
- 12.7. Skabe offentlig opmærksomhed og give synlighed til LGBTIQ-bedrifter inden for sport gennem kampagner, udgivelse af information, afholdelse af konferencer eller arrangementer m.m.
- 12.8. Sikre LGBTIQ-repræsentation og -inklusion af LGBTIQ-værker i samlingerne på offentlige biblioteker og museer
- 12.9. Fremme LGBTIQ-værker, -forfattere, -kunstnere og kulturelle bidrag gennem showcases og udstillinger, forelæsningsrækker, kulturelle arrangementer, kampagner, markeringer af LGBTIQ-begivenheder m.m.

¹ European Commission (2020) *Union of Equality: LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025*.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0698>

12.10. Inkludere kurser om LGBTIQ-specifikke emner på offentlige universiteter og aftenskoler

12.11. Inkludere LGBTIQ-historie og -interessepunkter i generelle turisttilbud såsom informationsmateriale, rundvisninger i byen, offentlige informationsskilte m.m.

12.12. Tilbyde eller promovere turisttilbud, der er specifikt målrettet LGBTIQ-personer gennem målrettet informationsmateriale, promovering af lokale LGBTIQ-arrangementer, rundvisninger til lokal LGBTIQ-historie m.m.

12.13. Bidrage til en LGBTIQ-venlig hospitalsektor ved at tilbyde eller støtte uddannelse af ejere, ledelse og personale

12.14. Tildele certifikater eller mærkater til LGBTIQ-venlige driftssteder m.m.

Eksempler på gode fremgangsmetoder

ALLE KROPPE SVØMMER - Eksklusive svømmetider for transpersoner, interkønnede og nonbinære

Når de skal benytte offentlige svømmehaller, bliver transpersoner, interkønnede og nonbinære ofte tvunget til at bruge badetøj, der ikke stemmer overens med deres kønsidentitet, eller ligeledes upassende omklædnings- og bruserum. De kan blive udsat for stirren, kommentarer, verbal vold eller direkte udstødelse og er derfor ofte udelukket fra at bruge offentlige svømmehaller. For at rette op på dette og tillade alle borgere adgang til offentlige svømmehaller og fordelene ved at svømme, har Hannover sørget for et tryggere rum at svømme i for transpersoner, interkønnede og nonbinære ved at tilbyde eksklusive svømmetider. Svømmetiderne finder sted én gang om måneden i en af byens offentlige svømmehaller. På disse tidspunkter er andre brugere ikke tilladt i svømmehallen. Deltagerne kan bruge hvilket som helst omklædnings- eller bruserum og iføre sig hvilket som helst badetøj, de føler sig komfortable med. Svømmehallens personale har modtaget hensigtsmæssig uddannelse.

Hannover

Svarer til tiltag: 12.2

Fremme LGBTIQ-historie og kultur i turisme

Som en anerkendt turist- og kulturby sigter Kotor Kommune efter at sprede emnet LGBTIQ-rettigheder inden for disse områder. Derfor har kommunen i anledning af den Internationale Menneskerettighedsdag organiseret og støttet promoveringen af den tematiske samling af artikler med titlen "At opdage det skjulte: Montenegro, queer og relaterede emner" sammen med Kulturcenteret "Nikola Djurkovic" for at promovere LGBTIQ-personer i Montenegros ofte skjulte historie og kultur.

Kotor

Svarer til tiltag: 12.11

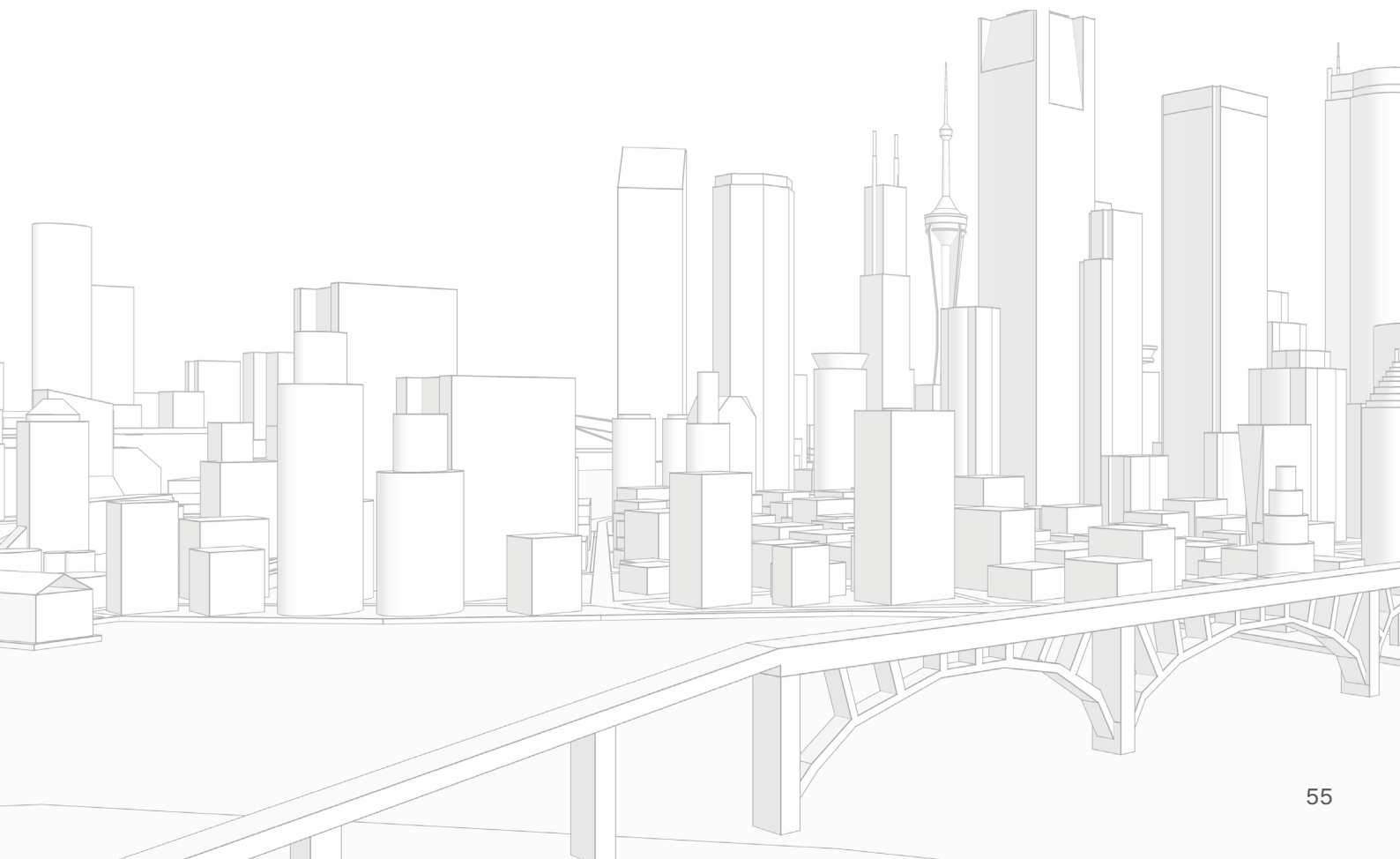
ROTTERDAM SPORTSUPPORT - Opmærksomhedstræning og -støtte til sportsklubber

Alle bør have mulighed for at deltage i sport i et trygt og imødekommende miljø; uanset deres alder, etnicitet, seksuelle orientering eller kønsidentitet. Derfor har Rotterdam, med dens implementering af dens lokale sportspolitik, arbejdet sammen med organisationen Rotterdam Sportsupport, ved at finansiere og promovere deres aktiviteter. Rotterdam Sportsupport giver fritidssportsklubber de nødvendige værktøjer til at opfordre til mangfoldighed og inklusion i deres organisationer. En af måderne hvorpå de gør dette, er gennem netværkssessioner og uddannelse for klubbens bestyrelsesmedlemmer, frivillige, trænere og andre aktive inden for amatørsport. Rotterdam Sportsupport tilbyder også hjælp til klubber, der har specifikke spørgsmål omkring inklusion, mangfoldighed, mobning og diskrimination. Rotterdam Sportsupport følger en udførlig mangfoldighedstilgang til at skabe et trygt og imødekommende miljø for alle minoritetsgrupper, inklusive LGBTIQ-miljøet.

Rotterdam

Svarer til tiltag: 12.4

13. Kultur og Historie

LGBTIQ-personer er vigtige bidragsydere til kunst- og kulturområdet. Med den kunstneriske evne til at udtrykke intime personlige oplevelser og adressere bredere sociale konflikter, har LGBTIQ-kunst, med dets lag af inspiration, eksisteret i mange former gennem historien og har været og fortsætter med at være en katalyst for forandring. Queer kunst er en kraftfuld måde at dele LGBTIQ-oplevelser og fejre LGBTIQ-liv. Det har produceret mange former for kunstneriske udtryk, der har beriget og fortsætter med at berige global kunst og kultur.

Samtidig er queer kunstnere ofte underrepræsenterede og underfinansierede. Kommunale programmer, der støtter kunst og kultur må inkludere LGBTIQ-personer. Lokale autoriteter bør bestræbe sig på aktivt at støtte, forbinde og styrke LGBTIQ-kunstnere i bevarelsen og udviklingen af queer kunstnerisk arv, og dermed fremme det kunstneriske og kulturelle landskab i deres miljøer.

Historisk har LGBTIQ-personer spillet en vigtig og produktiv rolle i videnskab, teknologi og kultur, men deres bidrag er sjældent blevet anerkendt som værende af LGBTIQ-personer. Det er vigtigt at kultur- og uddannelsesinstitutioner anerkender, at LGBTIQ-personer har påvirket og påvirker vores samfund og kultur gennem idéer, opfindelser og innovation. Ved at vise dette over for den generelle offentlighed, giver de også positive selv billeder og rollemodeller til LGBTIQ-borgere, hvilket bekræfter, at det at være LGBTIQ ikke behøver at være lig med et liv fuldt af diskrimination og lidelse, men kan også betyde et liv fuldt af bedrifter og tilfredsstillelse.

Det er også et faktum at mange LGBTIQ-personer har oplevet uretfærdighed, forfølgelse og vold gennem historien. Nutidens samfund bør stå til ansvar over for de uretfærdigheder og forbrydelser, der er blevet begået på baggrund af seksuel orientering, kønsidentitet, -udtryk og -karakteristika, råde bod over for levende ofre eller deres familier og lære af tidligere fejltagelser.

Problematikker at adressere og tiltag at implementere

13.1. Støtte og finansiere LGBTIQ-kulturinstitutioner såsom museer, gallerier, bogforretninger, kunstcentre, teatre, spillesteder m.m.

13.2. Støtte og finansiere LGBTIQ-kulturfestivaler, -uger eller -begivenheder såsom queer kunst, teater, film- eller musikfestivaler.

13.3. Støtte og finansiere lokale LGBTIQ-kunstnere og -projekter

13.4. Skabe standarder eller checklister for at sikre, at LGBTIQ-kunstnere støttes og finansieres i etablerede kommunale støtteprogrammer for lokale kunstnere

13.5. Skabe eller støtte projekter, der lader unge LGBTIQ-personer eller marginaliserede LGBTIQ-personer såsom etniske minoritetspersoner, LGBTIQ-flygtninge, ældre eller handicappede LGBTIQ-personer m.m. udforske kunstnerisk praksis

13.6. Oprette lokale komiteer for LGBTIQ-historie med eksperter i LGBTIQ-historie samt lokale interessenter såsom museer, arkiver, universiteter

13.7. Finansiere forskning i og dokumentation af lokal LGBTIQ-historie

13.8. Støtte og finansiere institutioner, der forsker i og bevarer LGBTIQ-historie såsom arkiver eller museer

13.9. Synliggøre lokal LGBTIQ-historie, fx gennem informationsplancher og -skilte på steder med betydning for lokal LGBTIQ-historie eller betydningsfulde lokale LGBTIQ-personers tidligere boliger eller mindesmærker

- 13.10. Organisere opmærksomhedskampagner om LGBTIQ-personers historiske bidrag
- 13.11. Ære lokale levende eller døde LGBTIQ-personers bidrag og bedrifter ved at uddele lokale bedriftspriser, medaljer, æresborgerskab m.m.
- 13.12. Finansiere forskning i og dokumentation af historisk uretfærdighed mod lokale LGBTIQ-borgere
- 13.13. Organisere eller støtte kampagner om uretfærdighed mod LGBTIQ-personer i fortiden
- 13.14. Arbejde for at rense uretfærdigt kriminaliserede LGBTIQ-personers ry og råde bod over for LGBTIQ-personer, der er blevet uretfærdigt behandlet, eller deres efterladte familier
- 13.15. Samle og dokumentere historiske vidnesbyrd fra LGBTIQ-beboere
- 13.16. Organisere udstillinger om lokal LGBTIQ-historie
- 13.17. Inkludere lokal LGBTIQ-historie i permanente udstillinger på lokale museer
- 13.18. Organisere queer-historie-måned-projekter fx i skoler

→ For tiltag relateret til tildeling af mindesmærker, markering af mindedage, offentlig kunst og synlighed i det offentlige rum, se også tiltag i politikområdet *Infrastruktur og Det Offentlige Rum*.

Eksempler på gode fremgangsmetoder

QUEER FEST – Styrke queermiljøet og berige det kulturelle landskab

Leuven ønsker at øge queermiljøets synlighed. For at nå det mål, blev et kald sendt ud i 2021 til alle beboere i Leuven, der bad om deres input til at skabe en ambitiøs regnbuepolitik. Responsen var overvældende, og ud af alle respondenterne voksede der et uformelt kollektiv, der kaldte sig selv Queer Leuven. Dette kollektiv, der består af omkring 5-10 engagerede borgere, mødes regelmæssigt og hjælper Leuven politikere med at skabe en LGBTIQ-venlig by. De er ved at organisere Leuven's første queer kunstfestival i november 2023 med støtte fra byen, Rainbow House UniQue og kulturelle organisationer i Leuven. Festivalen vil løbe over flere dage i november og inkludere udstillinger og forestillinger af queer kunstnere inden for alle kunstformer. Denne festival vil styrke queermiljøet i Leuven og mangfoldiggøre Leuven's kulturelle landskab.

Leuven

Svarer til tiltag: 13.2

QUEER FESTIVAL HEIDELBERG – Finansiere queer kultur, musik, teater, film og kunst

Heidelberg stræber efter at tilbyde let tilgængelige kulturelle og informerende begivenheder om LGBTIQ-emner året rundt for at åbne op for, at både majoritetssamfundet kan opleve mangfoldighed som en social berigelse og LGBTIQ-miljøer kan relatere til positive selvbilleder på queer identitet. Derfor organiserer og sponsorerer Afdelingen for Lige Muligheder i Heidelberg en række aktiviteter i løbet af året. Særligt værd at fremhæve er Queer Festival Heidelberg. Festivalen er den ældste og største af sin slags i Tyskland. Den er finansieret af byen siden 2021 og fylder Heidelberg med LGBTIQ-musik-, -teater-, -film- og -kunstarrangementer gennem maj måned.

Heidelberg

Svarer til tiltag: 13.2

ARCUS – Skyggen af en Regnbue – Et monument for at minde queer historie

I mange år har forfølgelsen af homoseksuelle under nazistregimet været et fokusemne i Wien. I tæt samarbejde med Antidiskriminationsenheden for LGBTIQ-emner (WAST – Wiener Antidiskriminerungsstelle für LGBTIQ) og Afdelingen for Kunst i Det Offentlige Rum (KÖR – Kunst im Öffentlichen Raum) blev et studie bestilt, der skulle dokumentere navnene på alle homoseksuelle ofre for nazister i Wien. Fire monumenter blev midlertidigt oprettet, og en todages international konference med navnet “At mindes gentænkt – Wien mindes glemte ofre” blev afholdt i det Østrigske parlament og i Rådhuset. Desuden blev en bred deltagelsesproces udført med repræsentanter fra queer-, kunst- og mindesmærkemiljøer og en åben konkurrence blev annonceret. Som resultat af denne proces vil monumentet “ARCUS – Skyggen af en Regnbue” blive åbnet i 2023 i Resselpark i byens hjerte.

Wien

Svarer til tiltag: 13.9

Integrere historien om LGBTIQ-forfølgelse i det nationale museums permanente udstilling

I løbet de sidste to år har et større renoverings- og udvidelsesprojekt fundet sted på det Nationale Museum for Modstand og Menneskerettigheder, beliggende i Esch-sur-Alzette. Indtil 2022 havde emnet om LGBTIQ-forfølgelse ikke været til stede i museet. Efter anmodning fra Esch-sur-Alzette og i samarbejde med museet blev det vurderet nødvendigt at inkludere emnet i den permanente udstilling. Dette var endnu mere relevant, da ydersiden af museet fungerer som et nationalt mindesmærke, hvor en årlig national LGBTIQ-ceremoni er blevet afholdt siden 2015 med deltagelse af lokale og nationale repræsentanter for regeringen og diplomatiske korps. Emnet om LGBTIQ-forfølgelse er nu en central del af den nye permanente udstilling om den nazistiske besættelse af Luxembourg. Emnet udfoldes yderligere på "Mindestien", der leder gennem byen og fortæller historien om en lokal mand, der blev deporteret som en "Pink Trekant".

Esch-sur-Alzette

Svarer til tiltag: 13.17

Ordliste

Betegnelse	Definition af
Allieret	Person, der ikke selv tilhører en minoritet eller marginaliseret gruppe, men aktivt støtter dens sag og behov (fx en heteroseksuel person, der støtter LGBTIQ-personer)
Antiretroviral medicin	Medicin, der bruges til personer smittet med HIV.
Aromantisk	Person, der oplever ingen eller kun lidt romantisk tiltrækning til andre
Aseksuel	Person, der oplever ingen eller kun lidt seksuel tiltrækning til andre
Biologisk køn	En kategorisering af en person baseret på deres biologiske køns karakteristika, dvs. kombinationen af forskellige fysiske karaktertræk såsom hormoner, kromosomer, indre og ydre kønsorganer og sekundære køns karakteristika. Idéen om, at der kun er to biologiske køn - mand og kvinde - er blevet modbevist af forskning inden for medicin og biologi; biologisk køn er derimod et komplekst kontinuum frem for to adskilte kategorier.
BIPoC	Forkortelse for sorte, indfødte og ikke-hvide personer (black, indigenous and people of color)
Biseksuel (bi)	Traditionelt en person, der er følelsesmæssigt og/eller seksuelt tiltrukket af både mænd og kvinder. Det er også udbredt i betydningen en person, der er følelsesmæssigt og/eller seksuelt tiltrukket af personer af mere end ét køn (se også Panseksuel)
Bøsse	Mand, der følelsesmæssigt og/eller seksuelt tiltrukket af andre mænd. Er for nogle et stødende ord, mens andre bruger det neutralt fx om sig selv (se også Homoseksuel)
Ciskønnet (cis)	Person, der identificerer sig som det køn, de blev tildelt ved fødslen (modsat <i>Transkønnet</i>)
Diskrimination	Diskrimination beskriver den bevidste eller ubevidste gerning i at behandle personer ufordelagtigt på baggrund af deres faktiske eller opfattede etnicitet, kulturelle baggrund, klasse, køn, seksuelle orientering, alder eller religion
Fremmedhad/ xenofobi	Frygt og/eller had eller fordomme mod personer eller ting, der opfattes som "fremmede"
Genderqueer	Person, der udfordrer det traditionelle binære kønssystem, og som ikke identificerer sig som eksklusivt mand eller kvinde
Hadforbrydelse	Forbrydelser, der er motiveret af had eller fordomme mod en specifik befolkningsgruppe, fx baseret på køn, kønsidentitet, seksuel orientering, etnicitet, religion, alder eller funktionsniveau
Heteronormativitet	Et perspektiv og sæt af praksisser baseret på opfattelsen af køn som et ubestrideligt og uforanderligt binært system, at der kun er to modsatrettede køn og derfor opfatter og fremstiller heteroseksualitet som den eneste måde at "være normal" på
Heterosexisme	Diskrimination eller fordomme mod LGBTIQ-personer baseret på antagelsen af heteroseksualitet er den eneste "normale" seksualitet
Heteroseksuel	Kvinde, der kun er følelsesmæssigt og/eller seksuelt tiltrukket af mænd, eller mand, der kun er følelsesmæssigt og/eller tiltrukket af kvinder

Betegnelse	Definition af
Homofobi	Frygt, vrede eller had rettet mod homoseksualitet og personer, der er eller opfattes som homoseksuelle
Homoseksuel	Person, der er følelsesmæssigt og/eller seksuelt tiltrukket af personer af samme køn.
Hormonterapi	Terapi med kønshormoner, der kan ændre en persons kropslige udseende og funktioner, fx for at stemme bedre overens med personens kønsidentitet
Individuel diskrimination	En type diskrimination udført direkte af individer
Institutionel diskrimination	Ufordelagtig og uretfærdig behandling af en person eller en gruppe fra samfundet og dets institutioners side ved ikke at tage højde for eller forskelsbehandle medlemmer af minoriteter eller marginaliserede grupper
Intersektionalitet	En tilgang, der anerkender forbindelserne mellem sociale kategoriseringer såsom race, klasse og køn i individer og grupper, samt det faktum, at forskellige systemer af diskrimination overlapper og er gensidigt afhængige af hinanden
Interkønnet	Person født med køns karakteristika (kønslig anatomi, reproduktive organer, hormonniveauer og/eller kromosomsammensætninger), der ikke kan kategoriseres som enten mandlig eller kvindelig i den typiske definition. Begrebet interkønnet dækker over et bredt spænd af variationer i køns karakteristika. Da fysisk køn ikke er et rigtigt modsætningsforhold men et spektrum af køns karakteristika, er det naturligt, at personer med ikke-mandlige og ikke-kvindelige køns karakteristika eksisterer.
KtM, FtM	Forkortelse for "Kvinde til Mand" (Female to Male): en person, der blev tildelt kvinde ved fødslen, men har en mandlig kønsidentitet og nu lever som mand
Køn	En social konstruktion, der sætter kulturelle og sociale forventninger til personer baseret på deres tildelte køn
Kønsbekræftende kirurgi	Kirurgi, der finder sted i forbindelse med transition. Er blevet det foretrukne begreb i løbet af de senere år frem for begreber som kønskorrigerende kirurgi eller kønsskifte pga. dets positive konnotationer.
Kønsidentitet	Enhver persons dybtfølte individuelle fornemmelse og oplevelse af deres eget køn. Kønsidentiteten kan stemme overens med eller adskille sig fra det køn, de blev tildelt ved fødslen. Begrebet inkluderer den personlige fornemmelse for ens egen krop, hvilket kan lede til kropsmodificeringer vha. medicinske, kirurgiske eller andre midler for at stemme bedre overens med ens identitet. Kønsidentitet påvirker i høj grad kønsudtryk. Nogle personer har en kønsidentitet, der passer ind i det binære system mand-kvinde, mens andres identiteter er nonbinære i den forstand, at de ikke svarer entydigt til én af disse kategorier.
Køns karakteristika	En persons anatomi, kromosomer, hormonstruktur og reproduktive organer
Kønsnonkonform	Beskriver eller relaterer til en person, hvis opførsel eller udseende ikke overholder kulturelle og sociale forventninger til, hvad der er passende for deres køn.
Kønsudtryk	En persons måde at udtrykke sit køn til andre, fx på måden de taler, bevæger sig eller klæder sig. En persons kønsudtryk kan være forskelligt fra deres kønsidentitet(er) eller det køn, de blev tildelt ved fødslen

Betegnelse	Definition af
Lesbisk	Kvinde, der er følelsesmæssigt og/eller seksuelt tiltrukket af andre kvinder.
LGBTIQ	Akronym for Lesbiske, Bøsser, Biseksuelle, Transkønnede, Interkønnede og Queer (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersex and Queer). Bruges som tillægsord hellere end navneord, da ordene kun beskriver en del af en persons komplekse identitet snarere end hvem de er som helhed. Der findes mange variationer af dette begreb, nogle gange med et plustegn eller en stjerne for at referere til andre identiteter, der ikke fremgår direkte. LGBTIQ er et af de mest brugte, og også brugt af ILGA Europe og den Europæiske Union.
Mangfoldighed	Eksistensen af variationer i forskellige karaktertræk i en befolkningsgruppe. For eksempel, personer kan variere i forhold til deres etnicitet, kulturelle baggrund, klasse, køn, seksuelle orientering, alder eller religion.
Mangfoldighedsledelse	Eksistensen af variationer i forskellige karaktertræk i en befolkningsgruppe. For eksempel, personer kan variere i forhold til deres etnicitet, kulturelle baggrund, klasse, køn, seksuelle orientering, alder eller religion.
Mangfoldighedsledelse	En organiseringsstrategi designet til at fremme mangfoldighed og inklusion, for eksempel på arbejdspladsen
Mangfoldighed, Ligestilling og Inklusion (Diversity, Equity and Inclusion - DEI)	Et begreb brugt til at beskrive politikker og tiltag, der fremmer repræsentation og deltagelse blandt forskellige befolkningsgrupper, for eksempel personer med forskellig etnicitet, kulturel baggrund, klasse, køn, seksuel orientering, alder eller religion.
Mainstreaming	At bringe en underrepræsenteret gruppe, problematik eller idé ind i det generelle samfunds bevidsthed eller institutionelle processer.
Mikroaggression	Diskrete og ofte ikke-intenderede krænkelser, fornærmelser eller invasiv opførsel, der kommunikerer nedladende, fordomsfuld eller på anden vis negative beskeder om en persons etnicitet, klasse, køn, seksuelle orientering, religion, alder eller andre karakteristika.
Minoritetsstress	Høje niveauer af stress, som personer i minoriteter eller marginaliserede grupper er udsat for, på grund af fordomme, diskrimination og resulterende (mikro)aggressioner
Misogyni	Had, foragt eller stærke fordomme mod kvinder, femininitet og/eller alt der opfattes som feminint
MtK, MtF	Forkortelse for "Mand til Kvinde" (Male to Female): en person, der blev tildelt mand ved fødslen, men har en kvindelig kønsidentitet og nu lever som kvinde
Multidiskrimination	En tilgang, der anerkender, at en person kan møde diskrimination på baggrund af mere end ét opfattet karakteristika (fx en person, der bliver diskrimineret imod på grund af deres etnicitet, kan også blive diskrimineret imod på grund af deres køn og/eller seksuelle orientering). Dette resulterer ofte i kumulativ udsathed.
Nonbinær	Kønsidentitet, der ikke er udelukkende mandlig eller kvindelig
Panseksuel	Person, der er følelsesmæssigt og/eller seksuelt tiltrukket af alle køn
Queer	Et generobret begreb for personer, der udfordrer traditionelle køns kategorier og heteroseksuelle socialnormer. Er blevet brugt som nedladende ord for LGBTIQ-personer.

Betegnelse	Definition af
Regnbuefamilie	En familie med mindst én LGBTIQ-forælder
Sexisme	Diskrimination og fordomme baseret på en persons køn
Seksuel identitet eller seksuel orientering	En persons identitet ift. de(t) køn, personen er følelsesmæssigt og/eller seksuelt tiltrukket af og ønsker at indgå forhold med, fx heteroseksualitet, homoseksualitet, panseksualitet osv.
SOGI(E(SC))	Akronym for seksuel orientering, kønsidentitet, (kønsudtryk og (kønskarakteristika)) (Sexual orientation, gender identity, (gender expression, (sex characteristics)))
Strukturel diskrimination	En form for diskrimination, der foregår, når selve samfundets strukturer og mekanismer fungerer på en diskriminerende måde eller har elementer der diskret men tydeligt forfordeler nogle personer eller befolkningsgrupper
Transmand	Person, der blev tildelt kønnet kvinde ved fødslen, men som har en mandlig kønsidentitet og nu lever som mand. Vil muligvis eller muligvis ikke gennemgå medicinsk transition. (Se også KtM/FtM)
Transkvinde	Person, der blev tildelt kønnet mand ved fødslen, men som har en kvindelig kønsidentitet og nu lever som kvinde. Vil muligvis eller muligvis ikke gennemgå medicinsk transition. (Se også MtK/MtF).
Transkønnet (Trans)	Person, hvis kønsidentitet er forskellig fra det køn, de blev tildelt ved fødslen (modsat ciskønnet). Vil muligvis eller muligvis ikke gennemgå medicinsk transition.
Transition	En række af sociale og/eller medicinske skridt, en person kan tage for at leve som det køn, de identificerer som. For eksempel: udtrykke sig i overensstemmelse med ens køn i beklædning, tale og opførsel; ændre sit navn og/eller juridiske køn; medicinsk behandling såsom hormonbehandling og/eller kirurgi
Transmisogyni	Had, foragt eller stærke fordomme rettet mod transkvinder
Transfobi	Negative samfundsmæssige eller personlige holdninger, meninger og opførsel, der bunder i fordomme, afsky, frygt og/eller had mod transpersoner eller variationer i kønsidentitet og kønsudtryk
Transseksuel	Ældre ord for transkønnet. Opfattes af mange som sygeliggørende, men der findes særligt ældre transpersoner, der stadig bruger ordet på en neutral eller positiv måde.

Deltagere

Kommuner

Officielle projektpartnere

Aarhus

Aarhus Kommune
Borgmesterens Afdeling

Barcelona

Ajuntament de Barcelona
Departament de Promoció dels Drets de les Dones
i LGTBI | Direcció Feminismes i LGTBI

Berlin

Berlin
Senatsverwaltung für Arbeit, Soziales,
Gleichstellung, Integration, Vielfalt und
Antidiskriminierung

Brügge

Stad Brugge
Diversiteit Brugge

Brüssel

Brussel / Bruxelles
equal.brussels | Gewestelijke Overheidsdienst
Brussel / Service Public Régional de Bruxelles

Cork

Comhairle Cathrach Chorcaí / Cork City Council
Cork City LGBTI+ Inter-Agency Steering Group |
Irish Council for Civil Liberties

Esch-sur-Alzette

Ville d'Esch-sur-Alzette
Egalité des Chances: Service Culture

Hamburg

Freie und Hansestadt Hamburg
Behörde für Wissenschaft, Forschung,
Gleichstellung und Bezirke

Hannover

Landeshauptstadt Hannover
Beauftragte für sexuelle und geschlechtliche Vielfalt

Köln

Stadt Köln
Fachstelle für Lesben, Schwule, Bisexuelle,
Transgender und intergeschlechtliche Menschen

Kotor

Opština Kotor
Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti

Leuven

Stad Leuven
Afdeling diversiteit en gelijke kansen directie
samenleving

Ljubljana

Mestna Občina Ljubljana
Oddelek za zdravje in socialno varstvo

Mannheim

Stadt Mannheim
LSBTI-Beauftragung

Nürnberg

Stadt Nürnberg
Stabsstelle Menschenrechtsbüro &
Gleichstellungsstelle

Paris

Ville de Paris
Service Égalité, Intégration, Inclusion | Direction de
la Démocratie, des Citoyen.ne.s et des Territoires

Rotterdam

Gemeente Rotterdam
Maatschappelijke Ontwikkeling, Inclusief
Samenleven

Wien

Stadt Wien
Wiener Antidiskriminierungsstelle für LGBTIQ-
Angelegenheiten (WAS)

Bidragende byer

Bergen

Bergen Kommune
Seksjon for inkludering og mangfold | Byrådsavd for
kultur, frivillighet og inkludering

Braunschweig

Stadt Braunschweig
Koordinationsstelle LSBTI*

Genf

Ville de Genève Service Agenda 21 – Ville durable

Göttingen

Stadt Göttingen
Koordination Diversität

Heidelberg

Stadt Heidelberg
Koordinationsstelle LSBTIQ+ | Amt für
Chancengleichheit der Stadt Heidelberg

Ostende

Stad Oostende
Directie Samenleven | Dienst Onderwijs en
Maatschappij

NGO'er

**ACATHI - Associació Catalana per la Integració
d'Homosexuals, Bisexuals i Transsexuals
Immigrants** | Barcelona | Katalonien | Spanien

AIDS-Hilfe and Dyke March Organization |
Nürnberg | Deutschland

Bisexuellen-Netzwerk e.V. | Hamburg | Deutschland

Cavaria | Leuven | Belgien

Cologne Pride (KLUST e.V.) | Köln | Deutschland

**COURAGE - die Partner*innen-, Familien- &
Sexualberatungsstelle** | Wien | Österreich

**Deutsche Gesellschaft für Transidentität und
Intersexualität e. V. (dgti) - Regionalgruppe
Rhein-Neckar** | Mannheim | Deutschland

Dona Daria | Rotterdam | Niederlande

**Društvo kulturno, informacijsko in svetovalno
središče Legebitra** | Ljubljana | Slowenien

Društvo Parada ponosa | Ljubljana | Slowenien

Dyke* March Cologne | Köln | Deutschland

Federació d'Entitats LGTBI de Catalunya |
Barcelona | Katalonien | Spanien

FLG - Associació de Famílies LGTBI |
Barcelona | Katalonien | Spanien

Gay Project | Cork | Irland

InterAgency Group | Cork | Irland

**Lesben- und Schwulenverband Berlin-
Brandenburg** | Berlin | Deutschland

Lesbenverein Intervention e.V. | Hamburg |
Deutschland

LesLeFam e.V. | Berlin | Deutschland

LGBT+ Huset | Aarhus | Dänemark

**LGBTI Intergroup of the City Council of
Mannheim** | Mannheim | Deutschland

**LINC - Advocating for Lesbian & Bisexual
Women** | Cork | Irland

Magnus-Hirschfeld-Centrum Hamburg e.V. |
Hamburg | Deutschland

Migrationsrat Berlin e.V | Berlin | Deutschland

Queeres Netzwerk Niedersachsen | Hannover |
Deutschland

Queeres Netzwerk Nordrhein-Westfalen |
Köln | Deutschland

RainbowHouse Brussels | Brüssel | Belgien

**RuT - Rad und Tat Offene Initiative Lesbischer
Frauen e.V.** | Berlin | Deutschland

Schwulenberatung Berlin gGmbH | Berlin |
Deutschland

TransInterQueer e.V | Berlin | Deutschland

Unicorn Refugees | Mannheim | Deutschland

UniQue Vlaams-Brabants Regenbooghui |
Leuven | Belgien

Wel Jong Niet Hetero | Gent | Belgien

Zavod TransAkcija | Ljubljana | Slowenien

Print

Forlag:

Rainbow Cities Network
c/o Queeres Zentrum Mannheim
G7 14, 68159 Mannheim
Germany
www.rainbowcities.com

Forfatter:

Grace Proch

Koncept:

Grace Proch, Manuel Rosas Vazquez

Koordination:

Manuel Rosas Vazquez

Redigering:

Emma Bidwell

Grafisk tilrettelægning:

Dipl.-Des. Birgit Sobiech
schlichtundbündig Grafikdesign

Oversættelse af:

Ehm Miltersen

Font:

For at gøre denne brochure mere tilgængelig og letlæselig på tværs af hele det synskapable spektrum bruges skrifttypen Atkinson Hyperlegible. © 2020 Braille Institute of America, Inc.
www.brailleinstitute.org/freetfont

Illustrationer:

© Svjatoslav/AdobeStock.com: Cover und Seiten 4, 10, 12-13, 23, 26, 30, 33, 41, 45, 52, 55, 58-59
© melitas/iStock: Cover

1. udgave maj 2023

Disclaimer:

Europa-Kommissionens støtte til produktionen af denne udgivelse udgør ikke billigelse af dens indhold, hvilket kun reflekterer forfatterens synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for brug af information heri.

Medfinansieret af Programmet
"Europa for Borgerne"
den Europæiske Unions program

Dette projekt er finansieret af EU's program "Europa for Borgerne" (2014-2020).